

наша НІВА

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацвярткі

9 771819 161008

У НУМАРЫ**Восем новых
палітвязьняў**

22 красавіка судзьдзя Цэнтральнага раёну Алена Ільіна вынесла жорсткія прысуды па «Справе чатырацаці». Андрэй Кім пойдзе ў турму на паўтара году, Уладзімер Сяргеев і Антон Койпіш заплацяць 3,5 млн рублёў штрафу, Міхail Пашкевіч, Тацяна Цішкевіч, Арцём Дубскі, Алеся Странцоў, Алеся Чарнышоў, Міхail Крываў, Аляксей Бондар атрымалі па 2 гады абмежаваньня волі без накіраваньня ў калёніі адкрытага тыпу.

Старонка 3.

**Ключавыя прапановы
Лябедзкі**

Пераабраны лідэр АГП пропануе дэмакратычным сілам у 2008 і 2010 гадах дзейнічаць паводле той жа схемы, што і ў 2004-м і 2006-м.

Старонка 6.

Разбураны крыж

які паставілі ў памяць вёскі Дражна, расстрялянай партызанамі. Старонка 11.

Апошні артыкул міністра

Лукашэнка замяніў Леаніда Русака на пасадзе міністра сельскай гаспадаркі на Сямёна Шапіру, дырэктара «Агракамбінату «Дзяржжынскі», а ў свой час актыўіста АГП. Незадоўга да адстаўкі Русак выступіў з вострай крытыкай дзяржаўнай палітыкі ў галіне сельскай гаспадаркі.

Адстаўкі міністра чакалі даўно. Аднак адбылася яна досыць нечакана — у разгар пасяўной. Старонка 2.

27 красавіка — праваслаўны Вялікдзень

На фота:
На фабрыцы
з камуністычнай
назвай
«Камунарка»
цяпер масава
выпускаюць
велікоднія
шакалядныя
яечкі — старонка 2.

Апошні артыкул міністра

Ёй папярэднічалі настойлівия заклікі кіраўніцтва ведамства падвысіць закупныя і розынчныя цэнры на сельгаспрадукцыю, якія ў Мінэканомікі сустракалі халодна, палахачою інфляцыяй.

Міністрам у Адміністрацыі незадаволеная быў даўно, бо капіталаёмістая, савецкага тыпу «праграма адраджэння вёскі» не спрацоўвала. Інвестыцыі ў агракомплекс не акупляліся.

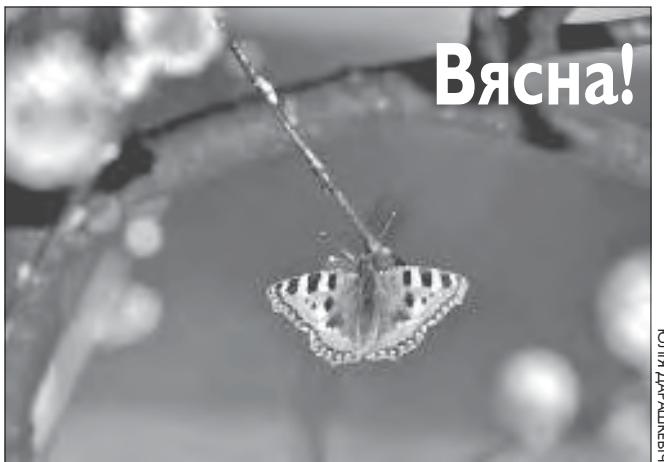
Інтэрнэт-праект Zavtra.by мяркуе, што апошнія краплі, якія прывяла да адстаўкі, стала не чарговага краплія бязбожна

крадзенай трактарыстамі саліры, а выступ у прэсе. Незадоўга да адстаўкі ў артыкуле «Дык колькі ж кароваў нам патрэбна?», надрукаваным 5 красавіка ў «Белорускай ніве», Леанід Русак рэзка раскрытыкаваў дзяржаўную палітыку, датычную разъвіцця галіны. Ён назваў не адпаведнымі рэчаінасці і рэальным магчымасцям задачы павялічваць і павялічваць валавы прырост сельгаспрадукцыі.

Крытыку Л.Русака выклікала ідэя ўзыняць вытворчасць малака не за кошт павышэння прадукцыйнасці працы, а

пабудовы ў кожным раёне дадатковай малочнай фэрмы на тысячу галоваў. Чыноўнік прывёў у прыклад заходнезўрапейскія краіны ды ЗША, дзе колькасць быдла ў пераліку на колькасць чалавек меншая ў разы, як у Беларусі, а аб'ёмы вытворчасці большыя. Напрыклад, ЗША могуць дазволіць сабе трываць толькі 9 млн малочных кароваў, у Беларусі малочны статак складае 1,5 млн. Пры гэтым сяродня амэрыканская карова дае каля 9 тыс. літраў у год, беларуская — утрай менш. У заходніх краінах іншая проблема — перавытворчасць, з якой змагаюцца з дапамогай істотных дзярждатаў.

Працяг на старонцы 9.

Нашаніўцы ў Менску

25 красавіка на менскай сядзібе Таварыства беларускай мовы (вул. Румянцава, 13) адбудзеца сустрэча пісьменніцы Наталкі Бабінай з чытачамі і презэнтацыя яе раману «Рыбін горад». Удзельнічаюць таксама рэдактары і аўтары «Нашай Нівы» і ARCHE. Пачатак у 18.30.

Выстава Андрэя Лянкевіча

У кавярні «Сіці Бар» (вул. Куйбышава, 48), працуе выстава фатографа «Нашай Нівы» Андрэя Лянкевіча «Living with Art». Праект паўстаў дзякуючы простай ідэі: прасачыць за лёсам карцін Аляксандра Ўолтнера і з дапамогай дакументальнай фатаграфіі паказаць, як, з аднаго боку, карціны ўпłyваюць на сваіх уладальнікаў, а з іншага — расказаць пра іх уладальнікаў і іх стаўленне да карцін. Выстава будзе працаваць да 16 траўня.

Шаноўныя людзі!

«Наша Ніва» шукае распаўсюднікаў для продажу газеты на вуліцах і ў электрычках. Справа выгадная і надта патрэбная.

Продаж ажыццяўляецца на аснове дамоваў.

Звязвартыца прараз тэл.: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84

«Чарнобыльскі шлях» па Сурганава

Тым часам КГБ сканфіскаў усе да аднае рэкламкі і аўвесткі да Шляху.

Заяўнікі «Чарнобыльскага шляху» адмовіліся ад правядзення мітынгу на сталічнай плошчы Бангалор. Такое раптэнне было прынятае 22 красавіка на аргамітэце акцыі.

Гарвыканкам дазволіў сабраць удзельнікаў 26 красавіка а 14.00 каля Акадэміі навук. Пасыля гэтага — прайсцы і па вуліцы Сурганава да храму «Спятоля загінулых» на скрыжаванні вуліц Караастаянавай і Арлоўскай. Каля царквы будзе адб'ялена хвіліна маўчанія.

Паводле звязкі «НН», сёлета КГБ сканфіскаўала ўсе да аднае рэкламкі і аўвесткі да шэсці: і тыя, што рыхтаваў БНФ, і тыя, што АДС, і «Руху

«За Свабоду». Наклады канфіскуюцца яшчэ на дарозе да партыйных офісаў. Зы імі быў затрыманы, у прыватнасці, грамадзкія актыўісты. Ў давічніка, Кішурна, Жучкоў.

Ператрусы ў пошуку ўлётак ажыццяўляюцца ва ўсіх падзонах офісаў, падрознымі протэкстамі. Некалькі друкарняў, якія падараваліся ў друку ўлётак, былі апячатаныя напярэдадні дэманстрацыі.

Цяпер ва ўсіх сталіцах не відаць аніводная налепка пра заплянаваную традыцыйную маніфэстацыю апазыцыі. Такая сітуацыя здараецца ўпершыню ад 1989 году, калі прайшоў першы Шлях.

Беларусь прабачылася за затрыманье літоўскіх журналістаў 25 Сакавіка

А за затрыманье беларускіх?

22 красавіка адбылася сустрэча пасла Беларусі ў Вільні Ўладзімера Дражына з сакратаром літоўскага МЗС. Пасол перадаў прабачэнні Беларусі за інцыдэнт, які адбыўся ў Менску 25 Сакавіка, калі беспадстаўна і з прымянењнем сілы былі затрыманыя журналісты службы навінаў Літоўскага радыё і тэлебачанія.

Тым часам гарадзкі суд ад-

мовіўся адмяніць раптэнне рабёнага ў дачыненіі да журналіста «НН» Сямёна Печаніка, якога забралі ў адной звязкы з літоўцамі і які таксама меў журналістку пасьеведчаныне.

Што гэта, калі не чарговая праява двайных стандартоў: перад замежнікамі будуецца фасад цывілізаціі, а сваім — кулак пад рэбры.

Рэд.

Восем новых палітвязыняў

Масавыя вулічныя пратэсты прадпрымальнікаў, якія прайшлі ў пачатку гэтага году, не засталіся незадўважанымі. 22 красавіка судзьдзя Цэнтральнага раёну Алена Ільіна вынесла жорсткія прысуды па «Справе чатырнаццаці». Андрэй Кім пойдзе ў турму на паўтара году, Уладзімер Сяргеев і Антон Койпіш заплацяць 3,5 млн рублёў штрафу, Міхail Пашкевіч, Тацяна Цішкевіч, Арцём Дубскі, Але́сь Стральцоў, Але́сь Чарнышоў, Міхail Крываў, Аляксей Бондар атрымалі па 2 гады абмежаваныя волі без накіраваньня ў калёні адкрытага тыпу.

Разгляд справы заняў пяць працоўных дзён. Працэс пачаўся раніцай 16 красавіка, а канчатковы прысуд быў вынесены толькі пасля абеду 22 красавіка. Яшчэ ніколі ў найноўшай гісторыі Беларусі на лаве падсудных не аказвалася адразу так шмат палітыкаў. Паралелі можна было шукать хіба ў 1920-х, калі пры паляках судзілі актыўістаў Беларускай Сялянскай-Рабочніцкай Грамады. Дарэчы, дзед аднаго з «падсудзімых», Міхаила Пашкевіча з АГП, які родам зь Бярозы, за ўдзел у КПЗБ у свой час паспытаў польскай турмы ў Карпатах-Бярозе.

Найстарэйшым з абвінавачаных быў Міхail Крываў, якому 30 гадоў. Самая маладая — Тацяна Цішкевіч, ей дваццаць. Пашкевіч і Койпіш цягам съледзтва пазбавіліся месцаў навучанья ў БДУ, а Цішкевіч — у Акадэміі фізвыхавання.

Ад самага пачатку судзьдзя Ільіна, якая некалі асуджвала на розныя тэрміны зняволенія Шчукіна і Клімава, паказала, што працэс пройдзе па ейных правілах. Было адхілене хадайніцтва Міхаила Пашкевіча адносна прадстаўлення перакладчыка, а

Перад пачаткам працэсу. Ад левай у першым шэрагу: Арцём Дубскі, Але́сь Стральцоў, Але́сь Чарнышоў, Тацяна Цішкевіч. За імі: Аляксей Бондар, Антон Койпіш, Міхail Пашкевіч, Уладзімер Сяргеев.

таксама, каб справаvodztva вялося па-беларуску. Зрэшты, адвакат Аляксандар Галіеў усё ж настойваў, каб рэплікі на беларускай мове запісвалі ў матэрыялы справы ў арыгінале, а не ў перакладзе сакратаркі.

Ніхто з абвінавачаных не прызнаў сваёй віны, а съведчаныні згадзіліся даваць толькі Пашкевіч, у якога бацька працуе прадпрымальнікам, і Крываў, які спрабаваў растлумачыць, што акцыя мела негвалтоўныя характеристар. «Я не лічу суд законным, таму даваць паказаныні на такім працэсе — ніжэй за мой гонар», — сказаў А.Бондар, пасыля чаго адразу атрымаў папярэджанье ад судзьдзі.

Увогуле, судзьдзя вынесла больш за дзясятак папярэджаньня Пашкевічу, Койпішу, Стральцову, а Тацяну Цішкевіч за ўсымешку, якая не сыходзіла з твару дзяўчыны, нават выганяла з залі. «Ірапу высокі суд дазволіць

мене ўсьміхацца», — прасіла дзяўчына. «Гэта Вам ня цырк. Здаецца, Вы яшчэ не разумееце ўсёй адказнасці і сур'ёзнасці справы. Бачыце, што Кім не съмеецца», — казала судзьдзя. «Кіму ўжо даўно ня съмешна», — парыраваў Пашкевіч.

Кім, які сядзеў у клетцы, выглядаў сапраўды не найлепш. Асабліва насыцярожваў ягоны капаль, які быў чуваць на ўсіх пяці пасяджэннях. Турма яшчэ нікому не дадавала здароўя.

Андрэй Кім сказаў, што ўпершынно ўбачыў пашыреплага Ігара Сычова толькі ў пастарунку, калі Сычову паказалі на хлопчыка і сказаў: «Гэта ён цябе зьбіваў». Ён цалкам абвяргаў магчымасць нанясення нейкага ўдару міліцыянту.

Съведка Блішчоў шчыры прызнаўся, што ня бачыў моманту ўдару, а ведае пра яго толькі са словаў напарніка. Той самы напарнік Сірач

сыцьвярджаў, што знаходзіўся за паўтара мэтра ад Кіма і Блішчова і добра бачыў, што Кім наносіў удар ДаІшніку рукой. Але ён паказаў, што Кім біў правай рукой, і абарона ўхапілася за тое, што хлонец — ляўшун. Самае цікавае, што ніякага Сірача не было бачна на відэазапісе. Уласна, Сірач і Блішчоў, які яшчэ запомніўся выказваннем пра грамафон, зь якім, маўляў, прыйшоў на шэсціце Кім (пабытала з мэгахонам), і быў адзінамі съведкамі па справе зьбіўца Сычова.

Дзясяткі іншых съведкаў ужо праходзілі па крымінальнай справе за акцыю 10 студзеня. Найболыш з усіх іх запомніўся намеснік начальніка менскага ДаІ Максім Падбярозкін, які адразу пазнаў у твар палову абвінавачаных. Прынамсі, пра мінітур-

Восем новых палітвязынь

Андрэй
Кім.

мітонгоўцы па сорак хвілін не праpusкалі машины хуткай дапамогі. Апошняе, на шчасце, відавочна аберглі відзамагрыялы.

Усе фігуранты справы звярнуліся з хадайніцтвам аб завядзенны криміналнай справы супраць Падбяроўскіна за лжывыя съведчаныні, але яно было адхілене. Не з'явіўся ў суд съведка Нікіфаровіч, які сядзеў за стырном аўтобуса №69 і якога таксама нібыта зьбілі.

Дарэчы, відэа, што было прадстаўлена трыма нацыянальнымі каналамі БТ, АНТ і СТВ, а таксама Менгарвыканкамам, мела шмат нараканьяў з боку абароны. Усё відэа было змантажаванае, выразаліся цэльы паўгадзінныя і болей кадры. Ні на адным з трох прадстаўленых ролікаў ня быў зафіксаваны ўдар, які Кім наносіў Сычову. Як сказаў сам падсудны: «Прадманстраванае відэа — гэта аб'ект мантажу і маніпуляцый».

Адвакат Марыяна Сіменіка

Працяг са старонкі 3.

ную Танию Цішкевіч ён сказаў, што дзяўчына агрэсіўна кідалася на супрацоўнікаў

ДАІ, а таксама была паперадзе «неўтаймоўнай калёны БНФ». Падбяроўскін таксама заявіў, што большасць маніфэстантаў 10 студзеня былі п'янімі ці ад іх праста патыхала алькаголем, а таксама,

што ў той дзень зьбівалі многіх супрацоўнікаў ДАІ. Асабіста сам Падбяроўскін атрымаў некалькі ўдаруў па нагах. Мітынг ён называў «беспрыдзелам і вакханаліяй». Паводле ягоных словаў,

БРСМаўцы на судзе над апазыцыяй

На трэці дзень разгляду «працэсу чатырнаццаці», 18 красавіка, да будынку суду падышла дзіўная група маладзёнаў колькасцю 20 — 25 чалавек. Аказаўся, што на працэс прыйшлі бээрэсэмаўцы з БНТУ. Гэта ўжо ня першы раз. Тоё ж было на нядыніх працэсах Касі Салаўэй, Артура Фінькевіча.

Моладзьдзю кіравалі першы сакратар арганізацыі БРСМ БНТУ Юры Чачукевіч, вядомы ўдзелам у выбарчым штабе Ганчарыка ў 2001 годзе, і кіраўнік моладзевага атраду аховы ВНУ Максім Рубанаў. Хлопцы казалі, што яны навучаюцца на юрыдычным факультэце і прыйшлі на працэс «на практику». «Мы ўжо былі на криміналных працэсах, на грамадзянскіх, цяпер вось на палітычныя прыйшлі. Тут съмяшней», — казаў адзін з іх.

Калі хлопцы ўбачылі дыктафоны журналістаў, імпету ў іх паменла. На пытаныне, ці падтрымліваюць яны адмену льготаў студэнтам, Максім Рубанаў адказаў, што кожны беларускі студэнт у стане сам сябе ўтрымліваць, таму ніякай трагедіі ў адмене льготаў няма.

У адзін з момантаў у залі пасяджэння ў ледзьве не пачалася бойка з бээрэсэмаўцамі. Адзін з іх піхнуў у сьпіну Тацяну Цішкевіч, якая не дазваляла такім гледачам займаць месцы ў залі. Як выказаўся адзін з адвакатаў,

«гэтых людзей прывялі ў залю суду для атрыманьня пэўнага заліку аўтаматам».

На шматлікіх хадайніцтвы, каб гэтыя маладыя людзі пакінулі залю, судзьдзя не реагавала ніяк. Што праўда, ужо ў наступныя дні гэтых маладзёнаў калі суду ніхто не заўважыў.

зайважыла, што падчас съедзства дэльце відэакасэты і DVD з відэаматэрыйламі былі ўпакаваныя ў скрынку і апячтаныя. У залю суду яны былі прынесеныя ў звычайнім файле для папер. Сімашка паставіла пад сумнёў сапраўднасць гэтых матэрыялаў.

Яшчэ адзін адвакат Павал Сапелка выказаў прэтэнзію, што разгляд фотаматэрыйлаў быў зроблены ў парушэнне крымінальна-працэсуальнага заканадаўства. У прыватнасці, судзьдзя рабіла сама партрэтную ідэнтыфікацыю абвінавачаных на здымках, ня маючы на гэта права.

Пракурор Андрэй Рамашкіускі падчас судовых спрэчак практыкаваўся ў іроніі ня горш за падсудных. Ён працьгаваў розныя інтэрнэт-сайты, якія пісалі пра працэс, а таксама Гегеля, нават досыць вальнянца выказаўся пра падсудную Цішкевіч. Па сутнасці ж, Рамашкіускі палічыў, што віна ўсіх 10 абвінавачаных цалкам даказаная. Як пакараныне, дзяржабвінаваўца прапанаваў: Андрэю Кіму — 2 гады турмы, Аляксандру Бондару, Арцёму Дубскому і Міхалу Пашкевічу — 2 гады абмежаваньня волі, а Уладзімеру Сяргееву, Антону Койпішу, Тацяні Цішкевіч, Алесю Стральцову, Міхалу Крылаву і Алесю Чарнышову — па два з паловай гады «хімі», але без накіраваньня ў спэцкаміндатуры, а з адбыццём пакараныня на месцы асноўнай працы.

Адвакат Галіеў сказаў, што пакаранын некаторых съведкаў больш нагадвалі слова вясковых агітатарап, якія начыталіся «Савецкай Беларусі». На думку адваката, такія строгія прысуды служаць для запалохваньня, каб «маладзёны не вылучаліся з шэрай масы згодных». Адвакат таксама сказаў, што абвінаваўчы прысуд у гэтай справе яшчэ раз адкіне Беларусь у разьвіцці ад нашых суседзяў. Але, як вобразна выразіўся Галіеў, усё адно

«белое заўсёды перамагае шэрае».

Яшчэ больш жорсткі ў сваёй апэнцыі працэсу быў Павал Сапелка. Ён сказаў, што фармальная суд кіруеца законамі РБ. «Але ж законамі дзяржавы кіравалі ў фашысцкай Нямеччыне падчас генацыду грабрэйў, а таксама ў Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы часоў апартэіду», — сказаў П. Сапелка.

У апошнім слове Міхайл Пашкевіч сказаў: «Мы вінаватыя, бо перайшлі ад кухоннай дэмакратіі да вулічнай».

Уладзімер Сяргеев: «Апошнія 14 гадоў у нашай краіне і ёсьць масавым беспарадкам».

Алесь Чарнышоў: «Я кіраваўся правам, якое дае мне Канстытуцыя».

Алесь Бондар: «Я ганаруся аказацца на лаве падсудных з гэтymі людзьмі».

Тацяна Цішкевіч: «У залі пасяджэнняў творыца цырк, а за ім — бясчынства».

Антону Койпішу падчас апошняга слова судзьдзя не дазволіла зачытаць урывак з Карану.

Прысуд, які мусіў быць абвешчаны а 11.00, пачаў агучвацца ўжо бліжэй да гадзіны дня. Падчас абвінчэння прысуду кепска ста-

ла Койпішу, якога забрала хуткая дапамога. Судзьдзя Ільіна таксама палічыла, што віна падсудных цалкам даказаная. Вырак: Андрэй Кім атрымаў паўтара году турмы, Уладзімер Сяргеев і Антон Койпіш заплацяць 3,5 млн рублёў штрафу, астатнія 7 чалавек атрымалі па 2 гады абмежаваньня волі без накіраваньня ў калёні адкрытага тыпу.

Калі быў зачытаны прысуд Андрэю Кіму, ягоная маці Тацяна выкрынула: «Андрэй, я твой ганаруся!» Прысуд быў сустэрты крыкамі «Ганьба». За гэта ў залі суду быў арыштаваны Аляксандар Астрошчанкаў.

Прэтэнзіі ГУМу, «Узвышша» і іншых пунктаў гандлю аб панесеных у той дзень стратах прызнаныя неабгрунтаванымі. Што датычыць страты «Мінтрансу» і іншых транспартных арганізацый 10 студзеня, то судзьдзя сказала, што пры жаданні гэтыя суб'екты могуць падаваць пазоў, які будзе разгледжаны асобна.

Прысуд можа быць абскарджаны ў Менскім гарадзкім судзе цягам 10 дзён.

Па выхадзе з судовай залі новыя палітвязні сказаў наступнае. Міхайл Пашкевіч:

«Гэты прысуд, фактычна, аблімажаўвае нашу дзейнасць. Да таго ж у любы момант мы можам аказацца на Валадарцы, нават перайшоўшы дарогу ў непатрэбным месцы». Міхайл Крываў: «Прысудам улады прымілі новую форму запалохваньня грамадзкіх актыўістаў. Гэта, фактычна, хатні арышт». Алесь Чарнышоў: «Присуд абсалютна прадказальны, але я ўсыцепаны, што ня скончылася турмой. Вельмі шкада Андрэя Кіма». А Павал Севярынец падсумаваў: «За сёньняшні дзень у Беларусі зявіліся восем палітзняволеных. Хімія ёсьць хімія, хто б там дзе яе ні адбываў».

Ужо праз гадзіну пасля вынясеньня ім прысуду большасць абвінавачаных быў ў судзе Маскоўскага раёну, каб падтрымач Сяргея Парсюкевіча.

Цягам усіх пяці дзён, у дождж і сыпёку, пад будынкам Цэнтральнага суду стаялі людзі з партрэтамі абвінавачаных. Залі, разылічаная на 70 месцаў, таксама была ўвесы час занятая пад завязку. Усе дні ля суду дзяжурылі амонайцы, якія праўяралі сумкі і пашпарты людзей.

Зыміцер Панкавец

Юлія Дарацкевіч

А Яromoшына тут ні пры чым

Больш за 80 % дэлегатаў зьезду АГП прагаласавалі за пераабранье Анатоля Лябедзькі лідэрам АГП, чарговы зьезд якой прайшоў у нядзелю, 20 красавіка.

Улады так і ня выдзелілі вялікай залі для правядзенія чарговага справаздачна-выбарчага зьезду АГП. Партыцы з'яўрталіся ў некалькі дзясяткаў установаў, але сутыкнуліся з адмовамі. Наибольш гарачыя галовы нават прапаноўвалі правесці зьезд пад сценамі Адміністрацыі презыдента, але пастановілі спыніцца на звыклым альтэрнатыўным варыянце — Сядзібе

партыі БНФ. Залія управы не такая ўжо вялікая, таму сядзячыя месцы былі гарантаваныя толькі жанчынам, а таксама пэнсіянэрам. Іншыя дэлегаты рыхтаваліся адолець шматгадзіны задушліві зьездаўскі маратон на сваіх нагах.

Месца ў прэзыдыюме занялі юрыст партыі Сяргей Альфер і прадпрымальнік з Барысава Леў Марголін. Ме-

навіта яны, імкнучыся размаўляць па-беларуску, і вялі працу XI зьезду.

Ва ўступным слове старшыня АГП Анатоль Лябедзька сканцэнтраваўся на трох асноўных палажэннях: удзел у выбарах у палату прадстаўнікоў адзінным съписам дэмакратычных сілаў, распрацоўка пракэдуры вылучэння адзінага кандыдата ад апазыцыі на наступныя прэзыдэнцкія

выбары; а таксама ініцыяванье правядзенія чарговага Кангрэсу дэмслau.

Да апошняга не выключаўся, што выбары новага старшыні АГП могуць прайсці на безальтэрнатыўнай аснове. Толькі за пару тыдняў да самога мерапрыемства канкурэнцыю дзеяністаму старшыню вырашыў скласці малавядомы фэрмэр зь Лельчиццаў Мікалай Гаўрыленка. Былы ліквідатар катастрофы на Чарнобыльскай АЭС спрабаваў гуляць на незадаволенасці рэгіянальных актыўістаў партыйнай вярхойкай. Абурэнне ў Гаўрыленкі выклікаў хоць бы той факт, што кіраўніцтва АГП так ні разу і не пабывала ў ягоных родных Лельчицах, не даходзяць да палескага гораду і партыйная друкаваная прадукцыя. «Вярхі партыі жывуць самі па сабе, рэгіёны — самі па сабе», — сказаў Гаўрыленка.

Увогуле, кіраўніцтва АГП і

ЗДАЧА ПАНКАВЕЦ

самога Анатоля Лябедзьку падчас выступаў партыйцаў крытыкавалі досыць часта. Жодзінец Аляксандар Ваўчанін пачаў выступ з характэрных словаў: «І хоць на гэтым зъезьдзе хваліць кіраўніцтва не прынята...»

Намеснік старшыні «Маладых дэмакратаў» Міхail Пашкевіч у сваім выступе адзначыў, што АГП трэба «разъвіваць партыйны нацыяналізм». «Бо што такое АДС?» — задаўся пытаньне маладзён. Ягоныя слова сарвалі добрыя апліядысменты ў залі. Зрошты, Пашкевіча хваливала яшчэ адно пытаньне. Фігурант «прайсру 14-i» рабіў усё, каб у склад Палітрады партыі ня трапіў старшыня «Маладых дэмакратаў» Аляксандар Шумкевіч. Забягаяючы наперад адзначым, што гэта Пашкевічу ўдалося. У выніку рэйтынгавага галасавання Шумкевіч і экспэнтрычная Крысыціна Шацікова аказаліся лішнімі і ў Палітраду не ўвайшлі.

Актыўіста «Руху «За Свабо-

ду» Віктара Карняенку хвалаўала тое, што АГП ня ёсьць самадастковай партыйя, а апазыцыя страчвае свою суб'ектнасць. Леў Марголін засяродзіўся на tym, што АГП павінна рабіць стаўку на прадпрымальніцтва і моладзь, што пакуль ня рабіцца.

Ігар Шынкарык і Ўладзімер Чырвоненка добраахвотна склалі зы сябе паўнамоцтвы намеснікаў старшыні. Чырвоненка таксама адзначыў у сваім выступе, што з АГП разъбягаюцца людзі. «Многія маладыя людзі прыходзяць у партыю, каб пакаўбасіцца некалькі гадоў, а пасля зъехаць на Захад. Што да партыйных справаў, то нам трэба больш актыўна разъвіваць міжнародныя дачыненія па вэктары Берлін—Менск—Масква», — сказаў былы намеснік старшыні па міжнародных пытаннях. Пры гэтым ён рэзка крытыкаваў палітыку А.Лябедзькі.

Падчас вылучэння прэтэндэнтаў на старшынства сэнса-

цыяў не адбылося — Анатоль Лябедзька і Мікалай Гаўрыленка. Вылучалі таксама і Лява Марголіна з Людмілай Гразновай, але яны самі ўзялі самаадвод.

Вынікі галасавання зноў жа цалкам прадказальныя: за Лябедзьку — 127 дэлегатаў (82 %), за Гаўрыленку — 22 дэлегаты (14%), чатыры чалавекі супраць усіх, а два бюлетэні палічылі несанкціонірованымі. Старшыня падпіковай камісіі Аляксандар Цапура, калі абвяшчай канчатковыя вынікі, крыху паблытуў лічбы, сказаўшы, што за Лябедзьку прагаласавалі 83%, што выклікала дружны съмех у залі. Магія лічбы.

Наноў абранны старшыня АГП сказаў, што працягвае заставацца аптымістам. «Я ўзначальваю партыю ў самыя цяжкія для Беларусі часы», — сказаў Лябедзька. Ён адзначыў, што на сёньняшні дзень праходзіць амаладжэньне кадраў партыі. У Палітраду абраныя трывнаццаць новых асобаў.

Лябедзька адразу адзначыў, што хацеў бы бачыць у партыі толькі двух намеснікаў, якія б працавалі больш эфектыўна, і прапанаваў Яраслава Раманчукі і Лява Марголіна, дэлегаты вылучылі яшчэ Людмілу Гразнову, але яе шанцы ад пачатку разглядаліся як мінімальныя. Так і выйшла, што намесніцкія фатэлі занялі ў чарговы раз Раманчук і ўпершыню Марголін Гразновай, мабыць, так і не прарабылі актыўнага супрацоўніцтва з Мілінкевічам і «Рухам «За Свабоду». Зрэшты, кіраўніцтву АГП усё ж хапіла розуму, каб не праводзіць чысткі шэрагаў.

Былі таксама яшчэ прынятыя зварот да грамадзяніні Беларусі, стратэгія партыі і рэзультаты супраць будаўніцтва ў краіне атамнай АЭС.

Цяпер партыйцы павінны засядрацца на падрыхтоўцы і ўдзеле ў парламэнцічных выбарах. Па агульным сылісе кандыдатаў АДС лібералам выдзелілі ажно 30 месцаў.

Зыміцер Панкавец

Лукашэнка ў ІЮ, Геранёнах

без тлумачэнья перанёс свой зварот да нацыянальнага сходу.

Паведамляе БЕЛТА: «Аляксандар Лукашэнка, наведваючы СВК імя У. Баўума Івейскага раёну, падкрэсліў, што неабходна перагледзець колькасць аграгарадкоў, якія трэба пабудаваць. «Лішніх аграгарадкоў быць не павінна», — сказаў ён. Агульная колькасць аграгарадкоў можа быць зменшана, але самі яны павінны быць узбуйнены. Ён таксама перасыярог ад неабдуманага ўзбуйнення, якое можа прывесці да страты сельгасвытворчасці. На думку А.Лукашэнкі, практика паказвае, што найболыш эфектыўнай формай арганізацыі вытворчасці з'яўляецца стварэнне буйнатаўарных гаспадараў з тэрыторыйяй ралій 9—12 тыс. га».

Цікава, што без апнікіх тлумачэньяў быў перанесены традыцыйны зварот А.Лукашэнкі да нацыянальнага сходу краіны, які раней быў прызначаны і аансаваны якраз на 22 красавіка. Найхутчэй што, гэта было зроблена, каб унікнуць у замежных СМІ паралеляў з працэсам 14-ці, што сканчалася таксама 22-га.

Мікола Бугай

Выпрабаванье Мілінкевіча на выtrzymку

Улады ўсяляк перашкаджаюць сустрэчам Мілінкевіча з людзьмі ў рэгіёнах.

Ноччу 19 красавіка на падворку прыватнага дома Аляксандра Мілінкевіча ў вёсцы Бершты, што пад Горадняй, невядомыя прабілі ўсе колы чатырох аўтамабіляў, што там стаялі, не пашкадавалі і машыну суседа. Акрамя таго, адзін з аўтамабіляў, быў заляты зялёнай фарбай.

На месцы здарэння засталіся съяды берцаў.

Аляксандар Мілінкевіч назваў гэтыя дзеяніні «праявай бяссільнай злобы».

17 красавіка Мілінкевіч наведваў Пінск і заначаваў там. Дык невядомыя прабілі восем дзірак у колах машыны, у выніку Мілінкевіч на дзвіве гадзіны спазніўся на прызначаную сустрэчу зь людзьмі ў Слоніме. У часе начоўкі ў горадзе Агінскіх аўтамабіль абліл чырвонай фарбай.

На 19-га былі прызначаныя яго-

ныя сустрэчы ў Мастах і Горадні. Калі лідэр Руху «За Свабоду» такі дабраўся зь Берштам у Масты, яго настойліва запрасілі ў РУУС. Затрымалі таксама дэпутата Маствоўскага райсавету Змітра Кухлея і актыўіста Язэпа Палубятку.

Калі з Маствоў Мілінкевіч з паплечнікамі ўрэшце накіраваўся на сустрэчу ў Горадні, недалёка ад гораду іх затрымалі супрацоўнікі ДАІ з абвінавачваннем, што іх машына нібыта крадзеная. Завезлі ў РУУС Гарадзенскага раёну і дапыталі... па крымінальнай справе па факце крадзяжу залатых вырабаў і ружжа 20 лютага ў вёсцы Каробчыцы.

Пасля разьбіральняцтва лідэра Руху «За Свабоду» і ягоных паплечнікаў адпусцілі, але сустрэча была сарваная.

МБ

Лябедзька: ключавыя прапановы

Анатоль Лябедзька прапануе дэмакратычным сілам у 2008 і 2010 гадах дзейнічаць па той жа схеме, што і ў 2004 ці 2006-м. Камэнтар рэдакцыі.

«Старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) Анатоль Лябедзька прапаноўвае нацыянальным лідэрам узначаліць адзіны съпіс кандыдатаў. Аб'яднаных дэмакратычных сіл (АДС) на парламенцкіх выбарах 2008 г. Пра гэта ён сказаў 20 красавіка на XI з'езьдзе АГП. «Неабходна, каб Аляксандар Казулін, Аляксандр Мілінкевіч, Мікалай Статкевіч, Станіслаў Шушкевіч пэрсанальна заявілі пра сваё жаданьне ўзначаліць адзіны съпіс, — зазначыў палітык. — Яны павінны ўзяць пад асабістую адказнасць адну з акругаў Менску. Менавіта адсюль павінны пайсъцы перамены па ўсёй краіне».

А.Лябедзька акцэнтаваў увагу на А.Казуліну, які, як вядома, адбывае пакараньне ў папраўчай калёніі. Калі ён заявіць пра жаданьне вылучацца ў депутаты з турмы, то яго, вядома, не зарэгіструюць. Але людзі павінны ведаць, што ён гатовы павесці іх за сабою. Апрача таго, замест яго можа вылучацца яго дачка», — лічыць лідэр АГП.

Паводле словаў А.Лябедзькі, прадстаўнікі АГП гатовы вылучацца па пяці акругах Менску. «Калі знойдуща нацыянальныя лідэры, гатовыя вылучыцца па Менску, нашы кандыдаты з адзінага съпісу саступяць ім свае акругі», — сказаў ён.

Палітык таксама лічыць важным пачаць перамовы аб адзінным кандыдату ад дэмсілаў на прэзыдэнцкіх выбарах 2011 г. А.Лябедзька пэўны, што ўжо цяпер неабходна рыхтаваць стратэгію дзяяньняў дэмакратычных сіл падчас прэзыдэнцкай кампаніі, распрацоўваць правілы вылучэння адзінага кандыдата.

Апрача таго, ён прапанаваў правесъцы летам чарговы Кангрэс

дэмакратычных сіл. «Датай яго правядзеньня можа быць 27 ліпеня. Кангрэс можна правесъцы адкрытым, съвяточным, каб кожны грамадзянін мог прыйсці туды і пачуць, што зрабілі дэмсілы на працягу апошняга году», — лічыць лідэр АГП».

Гэта паведамляе агенцтва БелАПАН.

Прапановы А.Лябедзькі канкрэтныя і ясныя.

Стары-новы лідзра АГП знайшоў фармулёўку для свайго суперніка ад 2005 г. Мілінкевіча — нацыянальны лідэр, пры гэтым паставіўшы Мілінкевіча, каторы застаецца самым пазнавальным дзеячом апазыцыі, у адзін шэраг зь першым кіраўніком РБ і двумя палітвэзнямі, «дзеіні» зь якіх мае амбіцыю з нацыянальнага стаць агульнанацыянальным.

Кідаецца ў очы, што А.Лябедзька прапануе дэмакратычным сілам дзейнічаць гэтаксама як яны тое рабілі ў 2004 ці 2006 гадах. Г.зн., дзейнічаць па правілах, па якіх апазыцыя дзейнічала ў напаўаўтарытарных краінах, як Украіна, Сэрбія ці Зымбабвэ (і ўрэшце дабівалася ў іх посьпеху). Удзельнічаць у выбарах, хай і на няроўных умовах. Ствараць і захоўваць кааліцыю і вылучаць кандыдатаў. Вылучаць адзінага кандыдата на прэзыдэнцкія выбары, пакуль яны праводзяцца, пакуль апазыцыйнага кандыдата рэгіструюць, і весьці прэзыдэнцкую кампанію, робячы выгляд, што ў краіне вядзенца кампанія, нават у сутуры, калі ў тваёй машыні штоноч прабіваюць колы, а сустрэчы з выбарцамі разглядаюцца як несанкцыянаваныя мітынгі. Лябедзька перакананы, што нават паралізаваная кампанія лепшая, чым байкот на кухнях, і будзе разылік на тым, што ўлады некалі ў нейкі ж камень ды спатыкнуцца калісці.

Палітычныя ўмовы ў Беларусі не ідуць у параўнаньне з украінскімі-2004, вэнэсуэльскімі-2007 і нават зімбабвійскімі-2008, бо ў Беларусі няма нават у аслабленым выглядзе

ніводнай незалежнай галіны ўлады. Не засталося ніводнага легальнага агульнастульнага СМІ, якое б адлюстроўвала б пазыцыю апазыцыі. Падлік галасоў праводзіцца келейна, а тых, хто падлічвае, прызначае фактычна адзін з кандыдатаў. Ён жа за дзяржайны кошт утрымлівае сваіх пропагандыстай. Больш за тое, ягоная ідэалёгія авшышчаная дзяржайной, а ўсе, хто супраць яго, атрымалі статус «антыдзяржаўных сілаў». Для замацаваньня такай сутуры без ваганьня ўжываеца сіла, у выніку на момант мінулых выбараў за кратамі сядзелі ўсё кіраўніцтва штабоў і штабікаў апазыцыйнага кандыдата — што не зашкодзіла, праўда, адбыцца Плошчы.

Што вынікае з схемы Лябедзькі?

Што пры такіх акалічнасцях апазыцыя ўсё ж гатовая пайсъцы на выбары-2010 па схеме выбараў-2006, што адзіны кандыдат мусіць вызначацца шляхам «перамоваў», — маюцца на ўзвaze, бадай, міжпарцыйныя перамовы.

Лідэр апазыцыі-2010, калі тримацца гэтай схемы, ня мае права стаць Казулін, бо ня мае права балітавацца, згодна з вынікамі суду, і маюць зынкомыя шанцы стаць нейкія новыя лідэры. Шанцы маюць Мілінкевіч, сам Лябедзька і вечна трэці Калякін з ПКБ.

Імаверна, Лябедзька прапануе апазыцыі паўтор сцэнару 2004—06, бо мяркуе, што яна ня мае дастатковыя рэсурсы, волі і прасторы для манэуру, каб зрэалізаваць нейкі іншы сцэнар.

Якія іншыя прапановы, іншыя стратэгіі? На гэтае пытаньне павінны прагучыць такія ж ясныя адказы, як Лябедзькаў. Добра было б, каб іншыя партыі і грамадзкія сілы, што атаясамляюць сябе з апазыцыяй і альтэрнатывай, ня бавіліся з фармуляваньнем іх, калі хочуць каб іхныя прапановы ўсур'ёз аблікаркуюцца. Тым больш што наступныя выбары прыпадаюць такі скарэй на канец 2010, а не 2011 г.

Апошні артыкул міністра

Працяг са старонкі 2.

Паводле Русака, Захад арыентаваны на разывіцы ё мясной жывёлагадоўлі, сьвіна- і птушкагадоўлі. Сённяшняя колькасць малочнага статку ў Беларусі патрабуе скарачэння амаль утрайа, а ніяк не павелічэння. Неабходна скіраваць рэсурсы на паляпшэнне

Леанід
Русак.

якасці кармоў, дзеля чаго трэба абнавіць парк нарыхтоўчай тэхнікі і перагледзець саму тэхналёгію нарыхтоўкі. Тлумачачы невысокі сабекошт малочнай прадукцыі, Русак нагадаў, што гэта дасягается такім недапушчальнымі спосабамі, як звышэксплоатацыя людзей — нізкая заробкі даярак (250—300 тыс. руб. у месяц) ды прымітыўная ўмовы працы на 40% фэрмаў, дзе ўсё ўячэ до яць у вёдры і ніяма мэханізаціі, і звышэксплоатацыя рэсурсаў — амаль 100-працэнтная амартызацыя фэрмаў, збудаваных 30—40 гадоў таму.

Леанід Русак агучыў пытанніе і экспарту прадукцыі. Паводле яго словаў, экспарт ялавічыны прыносяць страты, не дае прыбылку і рэалізацыя на эксп-

Сямён
Шапіра.

арт съвініны, птушкі і яек. Дзяржпадтрымка экспарту лягасць складае амаль мільярд доляў ЗША. «Мы дацуем замежных імпартэраў», наўпрост напісаў міністар — замежных, гэта значыць, расейскіх, бо асноўны спажывец нашай сель-

гаспадаркы — на Ўсходзе.

Нагадаў і пра экалягічны аспект — збядненне глебы.

Пры канцы артыкула міністар замахнуўся на сяятое: «Імаверна, у найбліжэйшы час спэцыялістам, навукоўцам неабходна скрупулёзна падлічыць, колькі трэба быдла малочнага кірунку, колькі — мяснога, колькі неабходна малака, ялавічыны. Праўда, пры гэтым давядзецца пагрэбаваць такім прагнозным паказычкам, як рост вытворчасці валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі».

На пасадзе Русака зъмяніў гендэрэктар ААТ «Агракамбінат «Дзяржынскі» Сямён Шапіра, які з 1999 па 2004 г. узнаўчальваў галоўнае ўпраўленне, а затым дэпартамент эканомікі Мінсельгасхарчу. У сярэдзіне 1990-х Шапіра ўваходзіў у кіраўніцтва Аб'яднанай грамадзянскай партыі.

Сямён Печанко

Кантраліваная прыватызацыя

Чарговы дэкрэт Лукашэнкі здымает значную частку аблежаваньня.

А.Лукашэнка падпісаў Дэкрэт №7 «Аб унісеныні зъмяненінай і дапаўненіні ў Дэкрэце прэзыдэнта РБ ад 20 сакавіка 1998 г. №3». Урад і мясцовыя саветы драпутаты зацвердзяць трохгадовы шлях прыватызацыі: цягам 2008 г. здымуць аблежаванье на продаж акцыяў прадпрыемстваў з дзярждоляў звыш 75%, у 2009 г. прададуть прадпрыемствы з удзелам дзяржавы звыш 50%, а пачынаючы з 2011 г. здымуць усе аблежаваны. Паступова дазво-

ляць перапродаж акцыяў беларускіх кампаніяў, атрыманыя беларусамі ў часе ваўчарнай прыватызацыі. Першыя два этапы не датычаць аб'ектаў, што «забясьпечваюць функцыянаваньне стратэгічна значных галінаў». Сыпіс прадпрыемстваў, што падлягаюць прыватызацыі зацвярджаецца прэзыдэнтам, а сам дэкрэт утрымлівае досьць мэханізмаў імгненнага спынення прыватызацыі.

Расейскі «Коммерсантъ» звязвае

зъяўленыне новага дэкрэту з жаданьнем Лукашэнкі захаваць стабільнасць беларускай эканомікі. Газета падае слова беларускага эканаміста Яраслава Раманчука пра тое, што ў прыватызацыйных сыпісі пакуль не патрапіць толькі «Нафтган», «Беларуськалій», «Белтэлекам», Жлобінскі мэталургічны.

Варта нагадаць, што ў сакавіку 2008 г. у Беларусі была адменена «залатая акцыя» — асабліва права дзяржавы на ўдзел у кіраванні гаспадарчымі таварыствамі. Зроблена гэта было дзеля паляпшэння інвестыцыйнага клімату і дасягнення ў 2008 г. прагнозных парамэтраў эканамічнага росту.

СП

СЪЦІСЛА

Дамовіліся з кітайцамі

Беларуская калійная кампанія дамовілася з кітайскімі кампаніямі Sinochem і CNAMPGC пра павышэнне цаны на сваю прадукцыю на \$400/т. На пачатку году ў Кітай калійныя ўгнаені завозіліся па цане \$250/т. Рост цаны выкліканы як падзеньнем даляра, так і вялікім попытам на рынку праз росту працяг сельгаспрадукцыі. Доля БКК на кітайскім рынку складае каля 40%.

Эўра падрос, заробкі зьменшыліся

Курс эўра перакрочыў чарговы бар’ер у 3,5 тысячи. Гэта прывяло да таго, што ў эўравым вызначэнні сяродні заробак беларуса скараціўся на 17 эўра (паводле Нацбанку). Тым часам, цэнры на шматлікія тавары і послугі прывязаныя менавіта да эўрапейскай валюты, а заробак па-ранейшаму налічваецца паводле курсу даляра. У выніку, беларусы

сталі аддаваць перавагу эўра — упершыню за некалькі год зафіксаваны своеасаблівы рэкорд: за першыя тры месяцы году грамадзяне краіны прададлі банкам замежнай валюты на \$170 млн больш, чым набылі.

На соткі — за 50 адсоткаў

Людзі пэнсійнага веку атрымалі 50-адсотковую скідку на паездкі ў прыгарадным транспарце на

час масавага дачнага сезону: ад 1 траўня да 1 кастрычніка. При гэтым ня ўводзіцца ніякага асаблівага мэханізму набыцца праизніх білетаў: іх можна будзе купіць у месцах продажу праизніх дакументаў пры прад'яўленні пэнсійных пасведчаньняў.

СП; паводле «Белорусы и рынок», «Комсомольская правда в Белоруссии»

Чарговы скандал з удзелам ДАІ

Гэтым разам міжнародны.

Ураджэнец Санкт-Пецярбургу Сяргей Астроўскі свой візит у Беларусь запамятае на ўсё жыццё. У сваім блогу рассеец апісвае выпадак, што здарыўся зь ім 13 красавіка ў Менску. Паводле Сяргея, яго аўто спыніў супрацоўнік ДАІ, які паведаміў пра перавышэнне хуткасці і запрасіў праісьці ў аўто. Там, як піша Астроўскі, яму пачалі намякаць на неабходнасць даць хабар. Паслья адмовы і аблічання напісаць у пратаколе пра вымаганьне грошай, яго нібыта пачалі зьбіваць.

У выніку, абвінавацілі

яго ў нападзе на супрацоўнікаў міліцыі і адvezylі ў пастарунак. Потым была праверка на наяўнасць алькаголю ў крыві, якая нічога ня выявіла, адмова мэдыкаў

Судзіла расейца небезвядомая судзьдзя Тацяна Паўлючук.

Цяпер справай Астроўскага займаецца Ўнутраная служба бяспекі МУС. Сам ён рыхтуеца

Зъявіліся доказы, адваротныя съцверджаннем Астроўскага: малады чалавек часта дыскутуе са сваімі апанэнтамі агрэсіўна і з выкарыстаннем ненарматыўнай лексыкі.

зъянць пабоі і ноч на Акрайсціна. У судзе Цэнтральнага раёну, дзе Сяргею Астроўскаму далі штраф памерам 3 базавыя велічыні за нецензурную лексыку, съведкамі якой сталі супрацоўнікі ДАІ.

да суду з супрацоўнікамі ДАІ. Тыя, у сваю чаргу, заявілі, што ў момант затрымання расеец паводзіў сябе неадэкватна, казаў пра свае высокія сувязі і пагражая проблемамі.

Гісторыя расейца, на тле съвежых скандалаў, звязаных з ДАІ, была хутка падхопленая прэсай. Падключыліся таксама інтэрнаўты. У сваім запісе, прысьвечаным менскай прыгодзе, С.Астроўскі называе сябе інтэлігентам і кажа, што мациоюкаецца выключна рэдка. Аднак у сеціве зъявіліся доказы, адваротныя гэтым съцверджаннем: малады чалавек часта дыскутуе са сваімі апанэнтамі агрэсіўна і з выкарыстаннем ненарматыўнай лексыкі. Да ўсяго ён неаднойчы апісваў сутыцтвы, калі меў праblems з расейскімі ДАІшнікамі.

Сямён Печанко

Дуж-Душэўскага запісалі ў БНФ

Гэта вынікае зь ліста начальніка аддзелу ЖКГ Глыбоцкага райвыканкаму Юр'я Сяменьнікаў зьнялі — «не паложана», бо не было звароту ў гарвыканкам па дазвол.

15 красавіка глыбоцкі краязнаўца і журналіст

Үладзімер Скрабатун атрымаў ад начальніка аддзелу ЖКГ ліст аб разглядзе матэрыялаў праверкі Глыбоцкага РУУС па факце вывешвання шыльды ў гонар Дуж-Душэўскага. Сп.Скрабатуну паведамілі, што ім парушана заканадаўства — шыльда вывешаная самавольна. Краязнаўцу папярэдзілі пра адказнасць за паўторнае парушэнне закону.

«Пэрлінай» чыноўніцкага ліста стаў наступны сказ: «У аддзел жыльлёвакамунальной гаспадаркі Глыбоцкага райвыканкаму паступілі матэрыялы пра веркі Глыбоцкага РУУС аб tym, што на сцяне дома №22 па вул.М.Горкага ў г.Глыбокае была ўсталяваная мэмарыяльная дошка ў гонар Клаўдзія Дуж-Душэўскага (дзеяча БНФ)».

Шыльду ў гонар Клаўдзія Дуж-Душэўскага на доме №22 на вуліцы М.Горкага са згоды гаспадароў дому разъмісцілі мясцовыя краязнаўцы. Аўтарам партрэтнай выявы Клаўдзія Дуж-Душэўскага выступіў мастак Аляксандар Мядзелец. На дошцы быў надпіс: «Тут у 1891 годзе нарадзіўся Клаўдзій Дуж-Душэўскі — палітык, асьветнік, дойлід».

Мэмарыяльную дошку рабілі на дабрачынныя ахвяраваньні глыбоцкіх сяброў партыі БНФ. Праз тры дні, акурат на 25 Сакавіка, шыльду на загад начальніка аддзелу ЖКГ Глыбоцка-

Клаўдзі Душэўскі
(Дуж-Душэўскі) (1891,
Глыбокае — 1959)

беларускі палітычны дзеяч,
мастак і архітэктар. Аўтар
сымболікі БНР, аўтар праектаў
шэрагу цэркваў і касцёлаў.

СЪЦІСЛА

Больш за 2,7 млн інтэрнаўтаў

Інтэрнэт-карыйстальнікаў у Беларусі ўжо больш за 2,7 млн. Пра гэта паведаміў міністар сувязі й інфарматызацыі Мікалай Панцялей. Як праінфармаваў міністар, у Беларусі абанэнтамі сотовай сувязі сталі больш за 7 млн чалавек. Забясьпечана пакрыццё 89% тэрыторыі краіны, дзе жыве больш чым 97% насельніцтва.

Візы для беларусаў не патаньнеюць

Прадстаўнік Эўракамісіі заявіў, што пакуль не плянуеца памяняць кошты шэнгенскіх візаў для Беларусі. У кулоарах чыноўнікі прызнаюць, што галоўная прычына гэтага — варожасць беларускіх уладаў да ўсходніх ідэалаў.

У Дражне ўсталявалі крыж памяці

19 красавіка ў вёсцы Дражна Стадароскага раёну адбылася цырымонія адкрыцьця мэмарыяльнага крыжа ў памяць аб мірных жыхарах, зьнішчаных партызанамі ў 1943 г. А праз чатыры дні разбурылі.

Шасыціканцовы крыж съятой Эўфрасінні Полацкай, заступніцы Беларусі, усталяваны ля каталіцкіх могілак вёскі, частка якой была спаленая, а многія жыхары забітыя або спаленыя партызанамі ў сваіх дамах.

Знак устаноўлены з ініцыятывы мэмарыяльнай сэкцыі грамадзкага аб'яднання «Беларускае добраахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры» пры падтрымцы моладзевых дэмакратычных арганізацій і прадстаўнікоў прадпрымальніцкага руху.

15 красавіка 1943 г. партызаны спалілі ў вёсцы Дражна 37 дамоў, забілі 25 мірных жыхароў, у тым ліку 15 жанчын і дзяцей. Імёны загінулых пералічаны на мэмарыяльнай таблічцы, прымацаванай да крыжа.

У адкрыцьці знака ўдзельнічалі больш за 30 чалавек, у тым ліку жыхары вёскі і съведкі трагедыі. Перад пачаткам устаноўкі крыжа да могілак пад'ехалі прадстаўнікі мясцовай

улады, спэцслужбаў, міліцыі, ідэалічнага аддзелу Стадароскага райвыканкаму, якія спрабавалі перашкодзіць усталяванню знака. Аднак цырымонія ўсё ж адбылася.

Драўляны крыж вышынёй 3,5 мэтры ўяўляе зь сябе ў сем разоў павялічаную копію крыжа съятой Эўфрасінні Полацкай. Малебен і асьвячэнне знака правёў праваслаўны съявитар айцец Леанід (Акаловіч), які ўшанаваў ня толькі памяць загінулых у гэтай трагедыі, але і мясцовых жыхароў, рэпрэсаваных у гады сталінскага тэрору.

Як расказаў съведка трагедыі, мянчук Мікалай Пятроўскі, на яго вачах былі забітыя яго 43-гадовая маці, 16-гадовы брат і 21-гадовая сястра. Паводле яго словаў, «партызаны 2-й Менскай партызанскай брыгады, якія ўчынілі гэтае злачынства», у сваіх данясеньнях паведамлялі аб tym, што зьнішчылі 217 паліцаю з 400, якія нібыта служылі ў гарнізоне ў вёсцы Дражна. У рэальнасці ж партызаны зьнішчылі толькі аднаго паліца, а таксама 25 мірных жыхароў і іх дамы. М.Пятроўскі таксама ўспомніў загад, які, паводле яго словаў, аддаў камандзір брыгады партызан Іваноў — «расстраляць як

мага больш членаў сем'яў паліцаю». На самай справе такім чынам зьнішчалі мірных жыхароў.

Пасля адкрыцьця знака ўдзельнікі цырымоніі наведалі мясцовыя могілкі, на якіх пахаваныя ахвяры трагедыі, і ўшанавалі іх памяць.

Крыж пастаянай чатыры дні: 23 красавіка невядомыя зламалі яго. У той самы дзень за несанкцыянованае ўсталяванье крыжа на 15 сутак пасадзілі Вячаслава Сіўчыка.

Паводле БелаПАН

Пасол Латушка ўшанаваў памяць Касцюшкі

19 красавіка ў Варшаве прыйшлі традыцыйныя мэрапрыемствы, прысьвечаныя 214-ай гадавіне касцюшкіўскага паўстання, арганізаваныя Польскім фондам імя Т.Касцюшкі і Таварыствам пабудовы помніка Касцюшку ў Варшаве.

Адбылася ўрачыстая служба ў палявым касцёле Войска Польскага і ў складаньне кветак да скрыні з сэрцам Тадэвуша Касцюшкі ў Каралеўскім замку ў Варшаве, а таксама інсцэнізацыя паўстання ў выкананыні венна-гісторычных клубаў з Польшчы.

Ва ў складаньні кветак да

PHOTO BY MEDIA.NET

Мітрапаліт Кандрусеўч асуджае Раду Эўропы

Арцыбіскуп Тадэвуш Кандрусеўч рагучча асудзіў рэзалюцыю Парламэнтскай асамблі Савету Эўропы (ПАСЭ) ад 16 красавіка аб поўнай легалізацыі абортаў.

Падчас казаніі, якая адбылася 21 красавіка ў менскай Катэдры, арцыбіскуп назваў рэзалюцыю ПАСЭ «амаральнай і антыгуманнай».

«Эўрапейскія парламэнтары кажуць, што ўсё гэта робіцца для захаваньня праваў чалавека. На самай справе прынятая рэзалюцыя — гэта права на бяспраўе ў адносінах да ненароджаных дзяцей», — адзначыў мітрапаліт.

Арцыбіскуп нагадаў, што паводле кананічнага права Каталіцкага касцёлу аборт у любым выпадку зьяўляецца цяжкім грахом, наступствамі якога будуть касцёльныя кары.

Паводле БелаПАН

Паводле прэс-службы
Пасольства Беларусі
ў Польшчы

Пургурыйдэс прапісаў палітычнае вэгетарыянства

Піша Аляксандар Класкоўскі.

Прынятая ўвечары 15 красавіка рэзолюцыя Парламэнцкай асамблеі Рады Эўропы заклікае Менск неадкладна ўвесыці мараторый на съмартнае пакаранье і скасаваць артыкул 193-1 Крымінальнага кодэксу. Той самы, паводле якога сядзел, у прыватнасці, сябры «Партнэрства» і Зыміцер Дашкевіч (дзеянасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі). Дарэчы, гэта адзін з так званых «антырэвалюцыйных артыкулаў», прэзентаваных некалі палаце генэралам Сухарэнкам («...але справа яго жыве»).

Чарговы даклад Пургурыйдэса выбывае глебу з-пад сцвёрджанняў беларускага краўніцтва, што ў нас, маўляў, няма палітычнаўленых, а толькі крымінальнікі. Але само прозывіча няўрымсльвага дэпутата-кіпрыёта для тутэйшага высокага начальства — бы чырвоная ануча. Яшчэ ў 2004 годзе Аляксандар Лукашэнка абураўся: маўляў, мы да яго па-людзку, пусцілі ў краіну і ўёс такое, а ён потым у душу напілаваў (маецца на ўвазе даклад пра «гучныя зынкненіі»). Цяпер Пургурыйдэс мусіць вывучаць беларускае пытаньне завочна. Зрешты, і новы

спэцдакладчык ПАРЭ па Беларусі Андрэя Рыгоні, які спрабуе амплюа «добра га съледчага» і перад якім яшчэ не апускаюць пшлябы на напітай мяжы, пагоды ў гэтым пытаньні не зрабіў і наўрад ці зробіць.

Увогуле рэкамэндацыі ПАРЭ (эрэшты, як і іншых эўрапейскіх інстытуцый), датычныя зъмякчэння нашага палітычнага клімату, нагадваюць прапісаныя вэгетарыянскай дыёты галоўнаму антыгерою казкі пра трох парсючкоў. Прырода рэжыму такая, што ён паводле вызначэння будзе паліваць на любую ўнутрыпалітычную альтэрнатыву. Гаворка хіба што пра ступень бруталнасці.

І тут варта прыкінуць, ці надта зацікаўленыя беларускія кіруныя вярхі шчыраваць дзеля Рады Эўропы. Гэта ж не Эўрасаюз, стасункі з якім важныя ўжо таму, што мы моцна зынітаваныя эканамічнымі інтэресамі, а нейкая аморфная інстытуцыя, занятая пераважна «эфэмэрнымі» пытаньнямі правоў чалавека. Так што пытаньне для Менску хіба што іміджавае, але калі гаворка ідзе пра мэтады ўтрымання ўлады, то «імідж — нішто...»

Звыш таго, калі наша краіна трапіць у Раду Эўропы, то грамадзяне атрымаюць

магчымасць скардзіцца на дзяржаўнае савольства ў страсбурскі суд, так што тутэйшое начальства замучыцца пыл глыбіць... Яму гэта трэба?

Ёсьць і такі пікантны нюанс: калі статус беларускага парламэнту ў ПАРЭ адновяць, то айчынныя дэпутаты пачнуть рэгулярна гойсаць па тых Страсбурах, а прэзыдэнт жа застанецца неўязным! Дзе справядлівасць, га?

Зрешты, мараторый на съмартнае пакаранье можа быць акурат найменшай саступкай з гледзішча афіцыйнага Менску. Ці выпадкова пасланыя Рыгоні на гэту тэму зьявіліся днімі ў «Народнай газеце»?

Пры гэтым мараторый пра паганда можа падаць як вялікую ахвяру, гіганцкі крок насустрэч Эўропе. Нагадаю: болей за 80% насельніцтва на рэфорэндуме 1996 году выказаўся супраць скасавання «вышки». Думаю, што акурат у гэтым пытаньні афіцыйныя лічбы адкватныя. І на сёння расклад меркаванняў наўрад ці карэнным чынам зымянецца. Дык вось, у выпадку ўвядзення мараторию Менск выпісісне максымум піяру. Маўляў, дзеля вас, гуманістай чортавых, мы пайшли нават супраць пыні грамадзкае думкі! Так што прымайдзе хутчэй у сваё буржуінства.

Злавесны знак усім сілавікам

Ужо на наступны дзень пасля «Працэсу чатырнаццаці» судзьдзя Маскоўскага раёну сталіцы Ўладзімер Аўдзееўка асудзіў на 2,5 году калёніі віцебскага прадпрымальніка Сяргея Парсюковіча.

Працэс заняў два дні. Прысуд быў вынесены 23 красавіка ў 19.40. У Аўдзееўкі пасланавіў, што віна Парсюковіча ў зьбіцьці ахоўніка ізалятара на Акрэсьціна даказаная, і вызначыў кару: зняволеные ў калёніі агульнага рэжыму і спагнаныя 1100000 руб. маральнай кампэнсациі.

Парсюковіч казаў, што гэта «працярпель», міліцыянт Дулуб, біў яго ў твар, душыў. Вязні Акрэсьціна 21 студзеня чулі вусыцшныя крьы Парсюковіча, які прасіў дапамогі. Прадпрымальніку не дазволілі зініць пабоі, ён зрабіў гэта пасля выходу з ізалятара, праз тыдзень, але і тады дактары зафіксавалі шматлікія траўмы на твары, шыі, вушах, руках.

Сам маёр міліцыі ў адстаўцы, С. Парсюковіч пакляўся здароўем і жыцьцём сваіх родных, што нікола не зьбіваў. «Я, як афіцэр спачатку бараніў свой гонар, а пасля — жыцьцё», — сказаў палітвзень.

Ужо пасля вынясення прысуду ён зьевянуўся да ўсіх прысутных у залі са залі са словамі: «Не пакідайце мене тут!».

Цалкам рэпартаж з суду чытайце ў наступным нумары «НН».

Зыміцер Панкавец

ЕКАТЕРЫНА ПАВЛЮК

Караць нельга памілаваць

Андрэя Рыгоні ад імя ўсёй Эўропы ўгаворвае афіцыйны Менск увесці мараторый на съяротнае пакаранье. Піша Віталь Тарас.

Эўрапейская чыноўнікі, відаць, кепска арыентуюцца ў найноўшай гісторыі Рэспублікі Беларусь. Яны ня ведаюць, што ня толькі ўся ціперація систэма ўлады ў РБ, але таксама інстытуцыя пакаранья съмерцю быў падтрыманыя большасцю на рэфэрэндуме 1996 году. Калі Данія і Францыя на рэфэрэндумах выказаліся супраць Эўрапейскай канстытуцыі, гэты дакумэнт давялося моцна перапрацаўваць і нават адмовіцца ад тэрміну... «канстытуцыя».

Але іронія тут не да месца.

У чым «фішка»

Ёсьць речы, якія ня можна давесыці. Нельга давесыці чалавеку, што ёсьць Бог, калі гэты чалавек атгэйт. Нельга давесыці, што бел-чырвона-белы сцяг, «Пагоня» і Дзень Волі ёсьць нацыянальнымі съяўтніямі, і таму іх немагчыма скасаваць ані ўказам, ані пленбісцагам. Но кожны можа атрымаць ад дзяржавы за гэтыя сымбалі друchkom па галаве. Нікога не пераканаеш, што жыцьцё чужога чалавека ёсьць абсалютнай каштоўнасцю (менавіта чужое, а не сваё — у гэтым, як кажуць, фішка), бо дзяржава з нашага маўклівага дазволу мае права караць людзей съмерцю. То бок у нашай гіерархіі каштоўнасцяў яна стаць выпшэй за Бога.

Амаль кожны дзень мы бачым на экранах тэлевізараў забойствы і катаваньні. І ня толькі недзе ў Іраку або ў Дарфуре. Тэлеканалы (у тым ліку беларускія) у самы лепшыя для праглядаў час паведамляюць пра рознага роду маньякаў «айчыннай вытворчасці». Тэлебачаные абсмоктвае з усіх бакоў біяграфіі гэтых маньякаў і спосабы, якімі тыя ўміяць сваіх ахвяраў — жанчын, падлёткаў, маленёкіх дзяцей. Публіка жахаецца і крычыць: «укрыжуй яго!» — то бок забойцу.

Ня толькі сваякі ахвяры, усё грамадзтва прагне съяўтой помсты.

Між тым, мала хто з нармальных людзей здольны ўласнымі рукамі стрэліць асуджанаму на съмерць у патыліцу...

Паводле былога начальніка СІЗА на Валадарскага, які загадваў «выкананнем съяротных прысудаў», Алега Алкаева, менавіта такім спосабам забіваюць асуджаных у Беларусі. Значыць, дзяржава ўтрымлівае на службе забойцаў, плаціць ім зарплату, пэнсію. Значыць, забойства, зьдзейсненне імем дзяржавы, ужо ня ёсьць злачынствам, а ўсяго толькі выкананнем прафесійнага абязязку? А ў чым вінаватыя сваякі злачынцаў, іх дзеці, якім не дазваляюць забраць парашткі расстралянага, не дазваляюць уведаць нават, дзе яны пахаваныя? За што іх караюць? Можа быць, як і стрэл у патыліцу, гэта таксама традыцыя часоў НКВД, калі сын за бацьку адказваў жыцьцём імі свабодай?

Чаго нам саромецца?

Але шырокай публіцы, то бок нам з вамі, відаць і думаюць пра ўсё гэта нецікава.

Нам лёгка і амаль што прыемна чытаць пра мільёны забітых у гітлераўскіх канцлягерах альбо пра мільёны ахвяраў сталінскага ГУЛАГу, бо гэта — статыстыка. І ні ў кога не хапае фантазіі паставіць сябе на месца хоць адной ахвяры. Альбо ката.

У Кітai, які займае першое месца паводле колькасці съяротных пакаранняў у съвеце, да нядаўняга часу праводзілі паказальныя расстрэлы карупцыйнэрэў — на стадыёнах, у прысутнасці публікі, ды яшчэ з трансыляцыяй у этэр.

Невядома, ці зъменишылася ад гэтага карупцыйнага ў краіне, але падобная шоў апошнім часам там больш не практикуецца. Мабыць, у сувязі з маючай адбыцца ў Пекіне Алімпіядай-2008.

У Беларусі пра пакаранье съмерцю ўвогуле лічачь за лепшае не гаварыць. Маньякаў у судзе паказваецца можна, апісваецца іх злачынствы можна, агучваецца іх публікавацца прысуды можна, а вось казаць пра само съяротнае пакаранье — не. Яны выконваюцца, кажучы камп'утарнай мовай, паводле ўмаўчання. Дзяржава як бы саромецца чагосяці. Хайды чаго ёй саромецца, калі грамадзкая думка (іх грамадзкія інстынкты) у дадзеным пытанні на яе баку? І так яшчэ доўта, відаць, будзе.

Ёсьць і іншы бок справы. Які дачынення да маралі ня мае і які называецца «палітыкай». Пасыля таго, як усе спробы

Эўрасаюзу прымусіць улады РБ вызваліць палітыкаволеных імі нейкім іншым чынам прадэмансістрація лібералізацію рэжыму скончыліся марна, эўрапейскія палітыкі вырашылі зайдыць з іншага боку. Што калі ўгаварыць афіцыйны Менск абвясціць мараторый на съяротнае пакаранье?

Не палітыкай адзінай

Падмуркаў ціперація рэжыму гэта не закранае. У Рasei, напрыклад, мараторый някім чынам не перашкодзіў згортванню демакратыі імі ўжыванню рэпресіяў супраць няўгодных (справа Хадаркоўскага і інш.). А Захаду такім выпадку мог бы запісаць сабе на рахунак тактычную перамогу ды абвясціць, што Беларусь усталала на «ўрапейскіх шляхах». А значыць, і санкцыі будуть не патрэбныя, можна далей весыці дыяллёг з рэжымам... Так разважаюць многія ў Беларусі, у тым ліку і ў асяродку апазыцыйных журналістаў.

Што тут можна сказаць? Падставы апасацца магчымых палітычных спэкуляцый, на жаль, даюць абодва бакі — і афіцыйны Менск, і Страсбур з Бруслем.

Але чамусыці падаецца, што і ў гэтым пытанні, як і ў шмат якіх іншых «цывілізацыйных» пытаннях, наўрад ім магчымы кампраміс Лукашэнкі з Эўропай. (Пра ЗІШ паводле зразумелых прычынаў можна тут ня згадваць). Права караць съмерцю ёсьць для сёньняшняга рэжыму адным з падставовых пытанняў. Як і дзяржаўная сымболіка, гэтае права таксама ёсьць сымбалем. Сымбалем абсалютнай улады над чалавекам. Такой улады, якую можа мець толькі Бог.

Уявіць сабе, што Лукашэнка паступіцца хоць бы часткай сваёй улады, вельмі цяжка.

Але калі абставіны ўсё ж складуцца такім чынам, што рэжым вымушаны будзе пайсці на кампраміс пад піскам Москвы і Захаду адначасова, то тады тактычныя наступствы мараторыю ня будуть гэтулькі ўжо важнымі. Калі хоць бы на нейкі час дзяржава спыніць расстрэлы — гэта ня будзе мець карынальнага палітычнага значэння для Беларусі. Гэта будзе мець, у першую чаргу, маральнае значэнне. І гэта, дальбог, ужо нямала. А там пабачым.

Пра школьнью рэформу й «ніяправільнью» расейскую мову

Піша Лявон Баршчэўскі.

На адным з сайтаў прачытаў апісаныне таго, як атачэнье сп.Лукашэнкі вяло дыскусію пра рэфармаваньне сярэдняй школы. Кіраўнік Берасьцейскай вобласці паскардзіўся свайму презыдэнту, што яго дачка сутыкнулася зь «ніяправільнімі» правіламі расейской мовы, паводле якіх трэба пісаць «раненый солдат», але «раненый в плечо солдат». Маўляў, гэта ж абы што — і ўсё гэта вынік... школьннае рэформы. Ну, беларускую мову «палата дэпутатаў» ужо амаль адreffармавала — цяпер, насуперак маскоўскім прыдумкам, трэба заняцца

расейскай! Калісьці, калі напалову «ў ѿмную», без належнае экспэртнае ацэнкі Міністэрства адукацыі (яшчэ за міністром Брыгадзіным) уводзіла праграмы падручнікі для 12-гадовай школы, я выступіў з адпаведным артыкулам у «Народнай волі». Тады яшчэ легальна існаваў Ліцэй, можна было на ўласным досьведзе паказваць, што рэформа дзеля рэформы, без належнае падрыхтоўкі ня ўдасца. Сёння сам Галоўны загаварыў пра яе хібы — і намякнуў на мажлівасць... павароту назад. Вось так, пасъля ўбуханых мільярдаў на стварэнні новых праграмаў, падручнікаў, систэмаў ацэнкі ведаў, урэшце,

на перападрыхтоўку мноства настаўнікаў цяпер, відаць, спатрэбяцца новыя мільярды на новае «адкручваньне назад» (проста так вярнуцца да старога ўжо немагчыма). Між іншага, у апошняі гады зь міністэрства й Інстытуту адукацыі адышла большыня тых спэцыялістаў, якія яшчэ маглі неяк выпраўляць становішча...

Зрэшты, Беларускі Ліцэй і тым разам выстаяў, не паддаўся, і нічога яму, калі што, адкручваць назад не давядзенца. Бо ён ня кідаўся й наперад — як той вершнік на фанэрны танк. А астатніх бацькоў і дзяцей застаецца толькі шкадаваць, бо куды чарговы раз завядуць іх высокія дзяржаўныя мужы — можна толькі здагадвацца...

У Баранавічах пратэстуюць супраць шансону на ТВ

Сорак жыхароў Баранавічаў з'яўрнуліся да мясцовага тэлеканалу «Інтэкс» (а таксама ў гарвыканкам) з просьбай выключыць з праграмы кліпы гурту «Бутырка», А.Новікова, Б.Маісеева, Веркі Сярдзючкі ды нават «ВІА ГРА».

На думку падпісантай, згаданыя песні ні пропагандуюць антызаконны лад жыцця, распусту, алькаголь і гвалт. Ідэя такога звароту належыць старшыні Рады грамадзкой арганізацыі «Творчае згуртаваньне «Святліца» Алесяю Бокачу. Ён упэўнены, што пад лістом падпісаліся б і тысячи людзей, бо на мясцовых тэлеканалах у краіне склалася жахлівая сітуацыя. У кліпах, напрыклад, тая самая «Бутырка» (вельмі папулярная сярод жыхароў песень «Тает снег») з'яўляецца на сцэне апранутая ў зэкаўскія робы. Пасъля разгляду ліста кіраўніцтва тэлеканалу «Інтэкс» вырашила

адмовіцца ад трансляцыі пэўных кліпаў — «Бутыркі», «ВІА ГРЫ», Новікова, Маісеева, Арамірава. У баранавіцкі этэр, аднак, будуць выходзіць Верка Сярдзючка са сваёю «Гарылкаю» і Mixail Круг — «з павагі да ягонай памяці». У сваім адказе дырэктар тэлекампаніі Анатоль Кароль паведаміў, што здымае кліпы найбольш адыёзнага зъместу. Аднак пасъля дапісаў, што зварот групы жыхароў Баранавічаў можна парашыць з тым, як у савецкія часы партыя вырашала, што каму слухаць, чытаць і глядзець. І, зыходзячы з гэтае лёгкі, трэба было б забараніць народную песньню «Шумеў камыш», а таксама вярнуць цэнзуру ў творы Ясеніна і Пушкіна. Пры канцы афіцыйнага адказу А.Кароль (які раней працаваў у лукашэнкаўскай газэце «Наш Край»), робіць выснову, што гэта ўсё зроблена, каб ізноў прыцягнуць увагу «да некаторых асоб з апазыцыі». Ну, што да ўвагі, то перадусім

дзякаваць Богу, што нехта нарэшце прыцягнуў яе да факту паўсюднага насаджэння музыкі не найлепшай якасці. Людзі замаўляюць тое, што ім рэкламуюць ФМ-станцыі і расейскія тэлеканалы: крымінальны шансон, расейскі псеўдафальклёр Кадышавай і папсу. Вядома, што круціца дзень і нач, тое і запамінаеца, тое і здаецца прыгожым і сучасным, за тое і плацяць немалыя грошы.

Культуру трэба выхоўваць. Інакш, якія ты адсоткі беларускай песні ні ўдавай, яна мяняцца ня будзе. Дасюль не чуваць на мясцовых каналах песень сучаснай беларускай папсы, не сипяваць на бяседах. Зірніце ў нядзельно ранкам дзіцячыя каналы на дзяржаўным тэлебачанні: ад малога на конкурсы ставяць сипяваць прымітыўныя зонгі Біланай і Савічавых...

Некалі калега на працы, дарэчы, адстайны расейскі афіцэр, дзясятны раз чуючы па радыё віншаваньне песніяй Долінай (пра вырашэнні сямейных пытанняў парасонам), задумліва мовіў: «Як жа мы ўсе дэградавалі...»

Руслан Равяка, Баранавічы

15 красавіка

«Напісаньнем скаргаў мае на мэце дэстабілізацыю дзяржаўнага ладу»

Віцебскі праваабаронца **Павал Левінаў** атрымаў адказ з пракуратуры Першамайскага раёну, куды звязаўся, каб ініцыяваць крымінальную справу супраць віцебскіх міліцыянтаў за непраўдзівія съведчанні. У пісьмовым адказе з пракуратуры гаворыцца, што прэтэнзіі, выкладзеныя праваабаронцам, не пацвердзіліся і што «напісаньнем скаргаў Левінаў мае на мэце дэстабілізацыю дзяржаўнага ладу». П.Левінаў настойвае, што міліцыянты зна-рок абвінаваці яго ў непадпарадкованні і дробным хуліганстве, каб адвеzyці ў пастарунак і не дапусціць прысутнасці ў кватэры журналіста **Вадзіма Баршчэускага** падчас ператрусу 27 сакавіка. На знак прэтэсту супраць затрымання П.Левінаў два тыдні трymаў галадоўку. Праваабаронца сем разоў заяўляў пра недавер судзьдзі **Алене Жук**, але тая адводу не прыняла.

Журналіста асудзілі на 14 сутак

Незалежнага журналіста з Барысава **Анатоля Ўдавічэнку** затрымалі 14 красавіка ў Менску нібыта за распаўсяд на лепак, прысьвечаных «Чарнобыльскому шляху». Судзьдзя Першамайскага раёну **Ала Яшчанка** прызнала журналіста вінаватым паводле ч. I арт.23.34 КаAP («Парушэнне вызначанага парадку арганізацыі альбо правядзення масавага мерапрыемства альбо пікетавання»). Паводле жонкі журналіста, што прысутнічала ў судзе, міліцыянты **Шчуркоўскі і Лычкоўскі**, якія затрымлівалі А.Удавічэнку і пасыля съведчылі супраць яго ў судзе, блыталіся ў паказаньнях.

16 красавіка

Гарадзенскі КДБ папярэджвае

Гарадзенскі актыўіст АГП **Уладзімер Ларын** быў папярэджаны супрацоўнікам КДБ **Рушніцкім**, што ў выпадку далейшага ўдзелу ў дзейнасці апазыцыі, супраць яго можа быць распачатая крымінальная справа паводле арт. 342 КК («Арганізацыя і падрыхтоўка дзяяньняў, якія сур’ёзна парушаюць грамадзкі парадак»). Студэнты Гарадзенскага дзяржуніверситету **Хрысьціне Марчук** позу ў КДБ перадаў дэкан факультету. Кадэбісты катэгараўчы адмовіліся называцца. Іх найбольш цікавілі акалічнасці ранейшага затрымання Хрысьціны ў Менску ў ліку іншых сяброў незарэгістраванага «Маладога фронту». Дзяйчыну папярэдзілі пра крымінальную адказнасць за ўдзел у дзейнасці незарэгістраванай арганізацыі.

Размахваныне рукамі — не правапарушэнне

Актыўіст прадпрымальніцкага руху з Пінску **Аляксандар Васільев** быў затрыманы напярэдні 25 сакавіка па абвінавачванні ў дробным хуліганстве. Аднак,

праз няправільна аформленыя пратаколы затрымання, справу спынілі. Пазней у суд былі прадстаўленыя выпраўленыя пратаколы, у якіх пазначалася, што прадпрымальнік размахваў рукамі і лаяўся матам, чым і парушыў грамадзкі парадак. У судзе міліцыянты—съведкі блыталіся ў паказаньнях, таму судзьдзя спыніў справу за адсутнасцю складу правапарушэння. Было адзначана, што маханыне рукамі не зьяўляецца правапарушэннем. З пачатку году сп.Васільев выиграў чацвертую запар адміністрацыйную справу.

У віцебскіх судах

Віцебскі распаўсяднік незалежнай прэзыденты **Барыс Хамайды** аштрафаваны на 5 базавых велічынь (175 тысяч рублёў). Адміністрацыйная камісія прызнала яго вінаватым у парушэнні правілаў гандлю друкаванымі выданьнямі. 14 красавіка распаўсяднік затрымалі, сканфіскавалі незалежныя выданьні. Судзілі сп.Хамайды ў яго адсутнасці, бо ён на той момант хва-re...

...Абласны суд разгледзеў скаргі мясцовых дэмакратычных актыўістак **Антаніны Піванос і Алены Залескай** на рашэнне суду Чыгуначнага раёну Віцебску, які пакарыў жанчын штрафамі за ўдзел у съвяткаванні 90-й гадавіны БНР. Іх абвінавацілі ў парушэнні ч.3 арт.23.34. КаAP РБ («Парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавых мерапрыемстваў»). А.Залеская атрымала 20 базавых велічынь штрафу, А.Піванос — 2 б.в.

Судзьдзі абласнога суду Віцебску **Святланы Іванова і Стэфаніда Снарова** адмовілі А.Піванос і А.Залескай у задавальнені скаргаў. За туго акцыю **Б.Хамайды** атрымаў 5 сутак арышту.

Яшчэ аднаго журналіста запісалі ў «парушальнікі»

Гомельскую журналістку **Тацяну Бублікаву** абвінавачаюць ва ўдзеле ў несанкцыянаваным мерапрыемстві. Нагода — прысутнасць журналісткі на экспкурсіі, зладжанай 23 сакавіка ў Гомелі грамадзкім актыўістамі з нагоды 90-й гадавіны БНР. Паводле пратаколу, які 14 красавіка Т.Бублікавай пропанаваў падпісаць на месцы начальніка аддзелу ўнутраных справаў Навабеліцкага раёну Гомелю **Уладзімер Сімак**, яна абвінавачаеца паводле ч. I арт. 23.34 КаAP («Парушэнне вызначанага парадку арганізацыі альбо правядзення масавага мерапрыемства альбо пікетавання») і арт.4.9 Закону аб масавых мерапрыемствах. Журналістку тройчы выклікалі на допыты ў якасці съведкі. Цяпер справу скіравалі ў суд.

17 красавіка

Звольнілі настаўніцу—ліквідаторку

Судзьдзя Добрушскага раённага суду **Вольга Сычова** адхіліла пазоў настаўніцы Вуцейскай сярэдняй школы, сяброўкі АГП **Клаудзіі Варанец** да аддзелу адукацыі аб аднаўленні на працы. Вясковую

настаўніцу, ліквідатора аварыі на Чарно-быльскай АЭС, звольнілі з працы за пра-гул — у той час, калі яна знаходзілася на аздараўленні за мяжой. У судзе дырэкторка школы **Ганна Станкевіч** і прадстаўнікі аддзелу адукацыі — начальніца **Тацяна Пінчукова** і галоўны спэцыяліст **Віктар Вайцянов** — вінавацілі настаўніцу ў тым, што яна не дачакалася загаду на адпачынок. І наагул, нібыта, яна мела дас-татковых падставаў на яго ў вучэбны час, бо скарысталася ў студзені дадатковыя «чарнобыльскі» водпушкі. К.Варанец лічыць, што звольненіне звязанае з грамадзкай дзеяльніцтвам.

18 красавіка

Дзівосы ў Пінску

Да прыезду **Аляксандра Мілінкевіча** ў Пінск міліцыянты і спэцназаўцы зь Берасцьця арганізавалі парад ля помніка Леніну, дзе месаць адбыцца сустрэча з палітыкам. Пры канцы сустрэчы невядомыя магады чалавекі кінуў лійка ў А.Мілінкевіча. Спэцназ кінуўся даганяць парушальніка, аднак не дагнаў. Замест яго затрымалі праваабаронцу, прыхільніка «Руху «За Свабоду» **Андрэя Сушко**. Яго адвеzyлі ў Пінскі РУУС для высыяянення абставінаў. Пакуль актыўісты «Руху» чакалі А.Мілінкевіча каля РУУС, незнаёмы чалавек прабіў у яго машыне трэх колы.

Аштрафавалі і зрабілі невыязнымі

Кіраўнічку непрызнанага беларускімі ўладамі «Саюзу палякаў у Беларусі» **Анжаліку Борыс**, журналіста Magazyn Polski **Ігара Банцара** і кіроўцу **Віктара Борыса** пакаралі штрафам у памеры 15 б.в. за знаходжанье ў памежнай зоне без неабходных дакументаў. Такое рашэнне вынесла адміністрацыйная камісія Лідзкай вайсковай часткі №1234 на чале з падпалкоўнікам **Уладзімерам Ляўдам**. Аштрафаваным патлумачылі, што яны аўтаматычна ўносяцца ў сыпіс асобаў, якім забаронена выїжджаць за мяжу на працы трах дзён з моманту аплаты штрафу.

21 красавіка

Ператрусы ў журналістаў прызналі законнымі

БАЖ атрымаў адказ з пракуратуры на-конт ператрусаў у незалежных журналістах 27 і 28 сакавіка. Паводле начальніка съледчага аддзелу пра-куратуры Менску **Сяргея Іванова**, які падпісаў ліст, ператрусы пра-водзілі ў межах папярэдняга расыследавання крымінальнай справы аб паклёні на прызыдэнта (ч. I арт.367 КК РБ) у дачыненіі да грамадзян **А.Мініча, П.Марозава і А.Абозава**. Адказ з пракуратуры разыходзіцца з камэнтаром, зробленым 27 сакавіка кіраўніцай інфармацыйнай службы беларускага МЗС **Марыяй Ванышынай**, зь якога вынікала, што ператрусы былі звязаныя з дзейнасцю журналістаў неак-рэдытаўных замежных СMI.

Менская артылерыя

Падчас будаўнічых працаў на вуліцы Гарадзкі Вал былі знайдзеныя дзьве магутныя гарматы. Найхутчэй, яны — частка менскай фартыфіка-цыйнай артылерыі XVIII ст. Гарматы вывезьлі ў музэй. Фота Юліі Дарашкевіч.

Дзякую

С.Р. зь Бярозаўскага раёну.
Генадзю К., Дз.П. зь Менска-
га раёну.

Валеру П. з Баранавіцкага раёну.
Зоі Ж., Сяргею К. з Горадні.
Тадэвушу Ш., В.В. з Маладэ-
чанскага раёну.

І.Я. зь Берасьця.
Дзянісю С. з Магілёва.

А.К. з Воршы.
Сяргею Л. з Лідзкага раёну.

Андрэю Н. з Палацку.
Аляксандру Р. з Палацкага раёну.

Міхайлу К., Ірыне Ц. з Жытк-
віцкага раёну.

Віталю Ц. са Жлобінскага раёну.
Рыгору К., Фёдару Г. з Ма-
зырскага раёну.

В.Б. са Шчучынскага раёну.

Валянціне Ш., Андрэю Х.,
Вользе Ч., Надзеі I., Анатолію В.,
Жаньне, Ігару Н., І.К., Святла-
не Ш., Генадзю Б., Андрэю С.,
Мікалаю С. зь Менску.

І.Л., Марату К., Л.І., А.А., Вале-
ру В., І.В., Юр'ю Г., В.Ч., Т.Ш.,
Ф.Г., А.Л., Марыне У., Л.П.,
Аляксандру К., Сяргею А., Ана-
толію К., Аляксандру С., В.А.,
М.Г., Юр'ю Я., Алене К., Вале-
ру Ш., Мікалаю М., Леаніду Л.,
Т.В., В.П., В.Б., Аляксандру З.,
С.Л., Віталю В., Васілю Б., Аляк-
сандру К., К.П., Генадзю Ш.,
Марыі Г., К.М., Валянціне Г.,
А.Ш., Эльяшу Б., Уладзімеру С.,
М.Б., Уладзімеру Ж., Уладзіме-
ру С., Уладзімеру Ш., Тацяне Г.,
Вользе Я., Юр'ю М., А.М., Д.Ш.,
Ларысе К., Д.В., Натальлі Б.,
Людміле Б., Сяргею Б., Аляксан-
дру Б., Натальлі К., Уладзіме-
ру Р., Юр'ю М., А.К., Аляксанд-
ру В., Ніне К., М.Г., Юр'ю Ч.,
М.С., Рэгіне К., Ю.Г., З.А., М.С.,
С.Я., М.Ш., Святлане Ц., Ф.Г.,
К.М., С.О., Ю.Ш., Мікалаю А.,
Аляксандру Ш., Ю.П., Таця-
не М., Алегу П., А.Б., Л.В., Іры-
не З., Віталю К., Аляксандру К.,
Івану К., Віталю С., М.С., М.Ф.,
Мікалаю С. зь Менску.

Васіль Быкаў.
Пахаджане. —
Менск: Логвінаў,
2008. — 176 с.

Замаўляйце кнігі
сэрыі
«Кнігарня «Наша
Ніва»»

праз е-mail:
knihih@me.by

Наша Ніва

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрес)

Від аплаты				Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"					

Агулам

Касір

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрес)

Від аплаты				Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"					

Агулам

КВІТАНЦЫЯ

Касір

М.П.

Каб ШТОТЫДЗЕНЬ атрымліваць газету,

дасылайце адрасы
і гроши за газету.

Кошт на месяц —
8 тыс. рубліў.

1) Просім усіх
ахвотных чытаць
газету паведамляць
у Рэдакцыю свае
адрасы і тэлефоны.
Гэта можна зрабіць
праз: тэлефоны:

(017) 284-73-29,
(029) 260-78-32,
(029) 618-54-84,
e-mail: dastauka@nn.by,
паштовы адрас:
220050, г.Менск,
а/с 537.

2) Просім у блянку
банкаўскага
паведамлення ці
паштовага пераказу
дакладна
і разборліва
пазначаць адрас,
у тым ліку паштовы
індэкс і код
пад'езду.

Самыя пісьменныя ў Беларусі

Аргкамітэт першае агульнанацыянальнае дыктоўкі, што праводзілася ў Беларусі й па-за яе межамі ў гонар 90-годзьдзя абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі, прызнаў пераможцамі ўсіх яе ўдзельнікаў і вылучыў тых, хто «паказаў самую высокую ступень пісьменнасці». Сярод абсалютных пераможцаў:

Наста Аблажкай, Крысціна Гайдук, Лізавета Ляўшук, Святлана Жукоўская, Нааста Маліка, Ганна Марчук, Паліна Лашкоўская, Алёна Станіцаль, Алесся Ляўшук, Кірыла і Крысціна Баравікі, Натальля Ляўкевіч (пісалі ў Дзягліўскім раёне), Макар Маліноўскі, Наастася Рудак, Надзея Лукашэвіч, Ян Гарніцкі (вучні Беларускага Ліцэю, пісалі ў Менскім раёне), Марыя Глінская, Валянціна Керава, Аляксандар Рамановіч, Алена Лагун (пісалі ў Пінску), Павал Мажайка (пісаў у Горадні), Таццяна Чабатарова-Мацьевіча, Надзея Кляміта, П.Б.Зан

леўскі, Н.А.Сулецкая, Роза і Іосіф Навумчыкі, Кастусь і Таццяна Севярынцы (пісалі ў Віцебску), Вольга Някляева (пісала ў Віцебску, Швэція), Аляксандар Лукашук, Зянон Пазнянк, Павал Севярынец, Івонка Сурвілла (пісалі ў Празе), Андрэй, Да-р'я і Аліна Сакольчыкі, Уладзімер Содаль, Алесся Ясюк, Аляксандар Жалняровіч, Генадзь і Юлія Бураўкіны, Э.Л. і С.М.Казлоўскія, Ніна Мікуліч, Таіса Хлус, Тамара Лукашэвіч, Франак Вячорка, Казімер Герасімовіч, Андрэй Ігнатчык, Антось Лагвінец, Вераніка Мазуркевіч, Яна Марчук, Сяргук Мікуліч, Святлана

на Носава, Даша Слабчанска, Яніна Стапкевіч, Канярына Страцкевіч, Алена Талапіла, Валянціна Трыгубовіч, Зоя Хіло, Анастасія Цімчанка, Алена Лось, Валянцін Жданко, Валерый Чарнаморцава, Любарт Лойка (пісалі ў Менску).

Усе яны, а таксама прадстаўнікі замежных дыпламатычных місіяў, што таксама бралі ўдзел у дыктоўцы, атрымаваюць адмысловыя сымбалічныя падарункі.

Арганізаторы таксама пропануюць вэрсіі тэкстаў дыктоўкі (у розных варыянтах правапису) для тых, хто не здаў сваю працу на праверку.

Клясычны правапіс

Прадмова да зборніка «Дудка беларуская»

Братцы мілья, дзеци Зямлі—маткі маёй! Вам ахвяруючы працу сваю, мушу з вами пагаварыць трохі аб нашай долі—нядолі, аб нашай бацькавай спрадвечнай мове, каторую мы самі, ды і (варыянт: ды) не адны мы, а ўсе людзі ўсёй мове «мужыцкай» завуць, а завеца юна «беларускай».

Я сам калісь думаў, што мова наша — «мужыцкая» мова, і толькі таго! З той пары я шмат дзе быў, шмат чаго бацьку і чытуў: і пераканаўся, што мова наша ёсць такая ж лодзкая і панская, як французская(,) альбо німецкая, альбо іншая якая. Чытуў я ці мала старых папераў, па дзвесце, па трыста гадоў таму пісаных на нашай зямлі і пісаных вялікімі панамі нашай мовай чысцосенскай, як бы вось цяпер пісалася...

А(,) можа, і сапраўды наша мова такая, што ёю нічога добрага ні скажаць, ні напісаць, як можна (варыянт: німожна)? Ой, не! Наша мова для нас святая, бо юна нам ад Бога даная, як і другім добрым людзям. І гаворым жа мы ёю шмат добрага, але так ужо мы самі пусцілі юе на зьдзек.

Ці ж ужо нам канечне толькі на чужой мове чытаць і пісаць можна? Яно добра, а нават і трэба знаць суседскую мову, але найперш трэба знаць сваю. Перадумашы ўсё гэта, я, братцы, адважыўся напісаць для вас сякія—такія вершыкі: хто іх спадабае, таму дзякую! А хто падумаете лепш і больш напісаць, таму чэсьць вечная і ад жывых людзей(,) і ад бацькавых касцей! А пісаць ёсць шмат чаго!

...Шмат было такіх народаў, што страцілі на(й)перш мову сваю, так як той чалавек прад скананнем, катораму мову зайдзе (варыянт: зойме), а потым і зусім замёрлі. Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі! Пазнаюць людзей ці па гаворцы, ці па адзежы, хто якую носіць. От жа (варыянт: ото ж) гаворка, язык і ёсць адзежа душы...

Можа, хто спытаете: дзе ж цяпер Беларусь? Там, братцы, юна, дзе наша мова жыве!...

Паводле Францішка Багушэвіча.

Акадэмічны правапіс

Прадмова да зборніка «Дудка беларуская»

Братцы мілья, дзеци Зямлі—маткі маёй! Вам ахвяруючы працу сваю, мушу з вами пагаварыць трохі аб нашай долі—нядолі, аб нашай бацькавай спрадвечнай мове, каторую мы самі, ды і не адны мы, а ўсе людзі ўсёй мове «мужыцкай» завуць, а завеца юна «беларускай».

Я сам калісь думаў, што мова наша — «мужыцкая» мова, і толькі таго! З той пары я шмат дзе быў, шмат чаго бацьку і чытуў: і пераканаўся, што мова наша ёсць такая ж лодзкая і панская, як французская(,) альбо німецкая, альбо іншая якая. Чытуў я ці мала старых папераў, па дзвесце, па трыста гадоў таму пісаных на нашай зямлі і пісаных вялікімі панамі нашай мовай чысцосенскай, як бы вось цяпер пісалася...

А(,) можа, і сапраўды наша мова такая, што ёю нічога добрага ні скажаць, ні напісаць, як можна (варыянт: німожна)? Ой, не! Наша мова для нас святая, бо юна нам ад Бога даная, як і другім добрым людзям. І гаворим жа мы ёю шмат добрага, але так ужо мы самі пусцілі юе на зьдзек.

Ці ж ужо нам канечне толькі на чужой мове чытаць і пісаць можна? Яно добра, а нават і трэба знаць суседскую мову, але найперш трэба знаць сваю. Перадумашы ўсё гэта, я, братцы, адважыўся напісаць для вас сякія—такія вершыкі: хто іх спадабае, таму дзякую! А хто падумаете лепш і больш напісаць, таму чэсьць вечная і ад жывых людзей(,) і ад бацькавых касцей! А пісаць ёсць шмат чаго!

...Шмат было такіх народаў, што страцілі на(й)перш мову сваю, так як той чалавек прад скананнем, катораму мову зайдзе (варыянт: зойме), а потым і зусім замёрлі. Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі! Пазнаюць людзей ці па гаворцы, ці па адзежы, хто якую носіць. От жа (варыянт: ото ж) гаворка, язык і ёсць адзежа душы...

Можа, хто спытаете: дзе ж цяпер Беларусь? Там, братцы, юна, дзе наша мова жыве!...

Паводле Францішка Багушэвіча.

Pradmova da zbornika «Dudka bielaruskaja»

Bratcy milyja, dzieci Ziamli-matkij majoj! Vam achniariujučy pracu svaju, mušu z vami pahavaryč trochi ab našaj dolī-niadoli, ab našaj baćkavaj spradvečnaj movie, katoruju my sami, dy i (varyjant: dyj) nie adny my, a ūsie ludzi ciomnyja «mužycskaj» zavuč, a zaviecca jana «bielaruskaj».

Ja sam kaliś dumać, što mova naša — «mužycskaja» mowa, i tолькі taho! Z toj pary ja šmat die byū, šmat čaho baćyū i čytaj: i pierakanausia, što mova naša jošč takaja ž ludzkaja i panskaja, jak francuskaja(,) albo niemieckaja, albo inšaja jakaja. Čytaj ja ci mała starych papieraў, pa dzviesce, pa trysta hadoū tamu pisanych na našaj ziamli i pisanych vialikimi panami našaj movaj cyściseńčak, jak by voš ciapier pisala...

Ala moža, i sapräudy naša mova takaja, što joju ničoha dobraga ni skazač, ni napisać ni možna (varyjant: niamožna)? Oj, ne! Naša mova dla nas świątaja, bo jana nam ad Boha danaja, jak i drugim dobrym ludzcam. I havorym ža my joju šmat dobracha, ale tak užo my sami puščili jaje na zdziek.

Ci že užo nam kaniečnie tolki na čujoj movie čytač i pisač možna? Jano dobra, a navat i treba znać susiedzkuju movie, ale najpierš treba znać svaju. Pieradumaūšy ūsio heta, ja, bratcy, advažyūsia napisać dla vas siakija-takija vierški: chto ich spadabaje, tamu dziaku! A chto padumaje lepš i bolš napisać, tamu čeśc viečnaja i ad žyvych ludziej(,) i ad baćkavych kaściej! A pisać jośč šmat čaho!

Šmat bylo takich narodaū, što straciili na(j)pierš movie svaju, tak jak toj čalaviek prad skanańiem, katoramu movie zajmie, a potym i zusim zamiorli. Nie pakidajcie ž movy bielaruskaj, kab nia ūmiorli! Paznajuć ludzie ci pa havoryc, ci pa adziežy, chto jakuju nosić. Ot ža (varyjant: oto ž) gavorka, jazyk i ёsć adzieža dušy...

Moža, chto sptytaje: dze ž ciapier Bielaruš? Tam, bratcy, jana, dze naša mova žyve!...

Pavodle Franciška Baguševiča.

фотарэпартаж

Абрынулася Валадарка

Абвалілася вежа Пішчалаўскага замку, у якім месціцца сумнавядомая турма Валадарка.
Фотарэпартаж Юліі Дарашкевіч.

Як паведаміў дзяжурны ізалятара, надзвычайнае здарэньне зафіксаванае 20 красавіка ў 8.20. «Пацярпелых няма, гэта нежылое памяшканне», — сказаў дзяжурны.

Прыкладна з 1999 году началіся размовы аб будаўніцтве новага СІЗА на ўсходзе Менску і перадачы замку ў веданьне гарвыканкаму, аднак даўней за размовы справа не прасунулася.

Пішчалаўскі замак

быў пабудаваны ў 1825 годзе на гроши багатага шляхціча Пішчалы. Узвядзены ў стылі ранняга класыцызму, ён адразу пачаў выкарыстоўвацца ў якасці турмы і арсэналу. На пачатку XX стагоддзя тут быў зняволены Якуб Колас, арыштаваны за ўдзел у несанкцыянавым з'езьдзе радыкальна настроеных настайнікаў. Тут раней сядзелі герой паўстання ў 1831 і 1863-га, Дунін-Марцінкевіч, Карусь Каганец. Тут сядзелі Сіўчык, Хадыка ды іншыя палітвязні 1990—2000-х.

Беларуская Бастылія ўпала бяз штурму

Самая славутая і самая старадаўняя менская турма абрываўлася зьнянацку, бяз дай прычыны, бяз штурмаў, войнаў ці стыхійных бедзтваў... Пішчалаўскі замак страціў цэлую вежу. Тут быў зняволены ў розныя часы герой паўстання ў 1831, Дунін-Марцінкевіч, Карусь Каганец, Якуб Колас... На браме быў павешаны славуты Іван Пуліхай, які помесціў расейскому губэрнатару Курлову за расстрэл менчукоў... У найноўшы час тамака таксама пераседзела нямала інтэлігэнцыі. Сапраўдная беларуская Бастылія. А вось жа, бяз штурму, і ўпала...

Цяжка паверыць, што вежа Пішчалаўскага замку раптоўна ўпала

«сама»... Гэта значыць, вежа была ў аварыйным стане? У такім выпадку мусіць быць знойдзены адказныя за недагляд, халатнае стаўленне да службовых абавязкаў і г.д. Іх, на маю думку, ня знойдуць. На жаль, зьнішчэнні помнікаў дойлідства на тэрыторыях вязніцаў, рукамі вязніў пад кірауніцтвам начальнікаў, у Беларусі — цэлая традыцыя. У Бярозе, Воршы, Беразівеччы... Таму і гэты выпадак лягічна кладзецца ў такі шэраг. Магло стацца, што начальства турмы вырашила прысьпешыць свой пераезд, альбо «выбіць» сродкі на рэканструкцыю... Іншыя варыянты куды менш праўдападобныя: да лініі

мэтро — далёка, транспарт у непасрэднай блізкасці замка ніколі не хадзіў, ад адхону, на якім стаіць бетонны савецкі мур турмы, да вежы — далёка... А на фоне таго татальнага вандалізму, што ў апошнія гады захлынуў краіну, то і наогул гэты выпадак выглядае шараговым. Зараз куды цікаўей, што ж будзе з гэтым выбітным помнікам архітэктуры і гісторыі далей. Прададуць пад казіно ці бізнэс-цэнтар? Зробяць музэй, як, дарэчы, прапаноўвалася яшчэ ў 1970-я? Аддадуць Праваслаўнай царкве, як з барскага пляча? Ці зняясуць дазваныня?

Пра гэта, мы, грамадзяне, дазнаемся апошнімі. А пра рэальныя прычыны разбурання вежы, хутчэй за ўсё, не дазнаемся ніколі.

У што варта ператварыць Валадарку?

20 красавіка ў Менску абвялілася вежа Пішчалаўскага замку, у будынку якога знаходзіцца съледчы ізялятар МУС. Ніхто не пацярпеў, съцвярджае варта СІЗА. На працягу ўсёй сваёй гісторыі, якая пачалася ў далёкім 1825 годзе, Пішчалаўскі замак быў турмой. І ня толькі для крымінальных злачынцаў... І паўстанцы Кастуся Каліноўскага, і рэвалюцыянёры-марксісты, і далёкія ад зброі дзеячы беларускай культуры праходзілі праз браму гэтага будынку.

Некаторыя — толькі ў адзін бок...

Турма ў самым сэрцы гораду была любімым прыёмам застрашвання ў часы абслютнізму. Цяпер у Эўропе ўлада съцвярджае сябе іншымі мэтадамі і турмы з градзікіх цэнтраў зьніклі.

На месцы разбуранай Бастылі прац 200 гадоў збудавалі Опэрну. У 2005 г. брытанская сетка гатэляў «Мальмэзон» ператварыла ў звышшыкоўны гатэль самую старую турму Брытаніі. Гэты, адзін з найдараражэйшых гатэляў знаходзіцца ў цэнтры Оксфарду. У Эстоніі зусім нядаўна зачынілася турма ў старой крэпасці Таліна. Цяпер там музей. Выспа Робэн-Айленд, дзе правёў 18 гадоў у няволі змагар з апартэйдам Нэльсан Мандрэла, цяпер улюблёнае месца туристаў.

А што б хацелі разъмесьціць у Пішчалаўскім замку беларусы?

Таяна Сапач, паэтка: «Помнік жанчыне, якая чакае асуджанага хаханага».

Я б усталявала там нешта казачнае. Дзяўчыну з даўгай касой, напрыклад. Яна б паглядала на навакольле — магчыма, чакаючы зь няволі свайго суджанага.

Зыміцер Колас, выдавец: «Музэй стаўлення да вязніў рознымі ўладамі».

Гэтая крэпасць ад пачатку

выконвала тыя функцыі, якія яна выконвае й сёння. Але ўмовы ўтрыманні ў розныя часы былі розныя. Чым адрозніваюцца цяперашнія ўмовы ад тых, якія былі адразу па збудаванні крэпасці? Цікава паглядзець, як ставілі-

Музэй славутых беларусаў, якія былі зняволеныя ў гэтым замку — такіх, як Якуб Колас, напрыклад. Улада заўсёды карысталася судовым перасылем сваіх апанэнтаў, і яшчэ невядома, каго сярод славутых суайчыннікаў бо-

Можна стварыць у той вежы Музэй расейскай акупацыі. Такі музэй, калі ствараць яго па аналёгіі з музэем Рымскай імперыі, толькі ўпрыгожыў бы горад.

ся да зняволеных — менавіта ў нас — розныя ўлады ў розныя часы. З гэтай мэтай добра было б стварыць музэй.

Юры Хашчавацкі, рэжысэр: «Цэнтар вольнага мастацтва».

Па-першае, я хачэў бы скажаць, што разбурэнне вежы — гэта, безумоўна, вынік шкодніцкага ўпływu Захаду. КДБ недзе не дасачыла, і вежа Пішчалаўскага замку пайшла па шляху французскай Бастылі.

Што тычыцца адноўленай вежы, я б зрабіў там культурніцкі цэнтар моладзевых — нетрадыцыйных, авангардных мастацтваў. Можна было бы разъмесьціць у ёй студыі мастакоў і гуртоў. Замест арыштантаў, якія былі пазбаўленыя свабоды, там будуць людзі, якім свабоду будалі напоўніцу.

Аляксандар Дабравольскі, палітык: «Музэй славутых вязніў».

падобны музэй.

Міхал Анемадыстаў, дызайнэр: «Галоўнае, каб будынак захаваўся...».

Бяз сэнсу рабіць нешта ў адной вежы. Вырваны з кантексту гістарычны аб'ект застаецца падробкай. Мяркую, там можа разъмішчацца найкава ганаровая варта, элітная вайсковая частка... Альбо гатэль і ці нават жылыя памяшканні — «на аматара», бо гэта, збольшага, пярэчыць унутранай энэргетыцы будынку... Але ўнутраная пляніроўка для ўсяго гэтага падыходзіць. Ёсьць прыклады такіх зменаў, існуюць адпаведныя тэхнолёгіі. У кожным выпадку, што б там не разъмісьцілася — галоўнае, каб гэты будынак захаваўся.

Міхайл Паствуход, прафэсар права, бывы суддзь Канстытуцыйнага суду Беларусі: «Музэй невінавата асуджаных».

Пішчалаўскі замак — трэба захаваць як гістарычны помнік. Там можна было б убачыць, што рабілася ў турме да апошняга часу. Зрабіць музэй, каб паказаць, у якіх умовах утрымліваліся людзі, аднавіць рацэёны ежы. Складыць спысы вязніў і паставіць шыльды з імёнамі тых людзей, якія патрапілі туды без віны.

Макс Шчур, літаратар: «Музэй расейскай акупацыі».

Некалі я быў на Валадарцы ня проста ў якасці зэкі, але я як наведнік музэю творчасці зэкі. Па аналёгіі, можна было бы стварыць яшчэ й музэй рэпрэсаваных. Акрамя таго, замак пабудаваны ў 1825 годзе, то бок ужо пры расейскай уладзе. Таму можна стварыць у той вежы Музэй расейскай акупацыі. Такі музэй, калі ствараць яго па аналёгіі з музэем Рымскай імперыі, напрыклад, толькі ўпрыгожыў бы горад.

Антытваў Антон Тарас

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

П'яны кіроўца пратараніў кавярню

У сталіцы на скрыжаваньні вул. Нямігі й Раманаўскай Слабады аўтамабіль «Вольва» на вялізной хуткасці выехаў на сустрэчную паласу. Спробы спыніць машыну ня мелі посьпеху. Затрымаць парушальніка ўдалося толькі пасля таго, як ён уехаў у будынак кавярні. Камэнтаваць свае дзеяньні п'яны кіроўца адмовіўся. Толькі выпадкова ўсё абышлося без ахвяраў.

Чатырохгадовы хлопчык загінуў пад коламі ў дверы

Трагедыя адбылася ў дверы дому па менскай

вуліцы Ўбарэвіча. Малы гуляў на дзіцячай пляцоўцы. Ён выбег з-за прыпаркаваных аўтамабіляў проста пад колы «Мэрсэдэсу» і ад атрыманых траўмаў памёр. Распачатая крымінальная справа.

Крадуць пчол і галубоў

Невядомыя злачынцы ноччу зь неічыненай галубятні выкраў 65 калекцыйных галубоў. Па дапамогу да міліцыі з’явінуўся 37-гадовы жыхар вёскі Неманіца Барысаўскага раёну, у двары якога і паарудаваў зладзюжка. Дарэчы, агульны кошт зьніклых птушак ацэнваецца ў 1 мільён 390 тыс. рублёў. А ў Стаўпецкім раёне

праваахоўнікі шукаюць злодзея, які паквапіўся на... насякомых. Невядомы з пасекі гаспадаркі «Шашкі» выкраў вулей з пчоламі і мёдам.

Ігар Грышын, «Звязда»

Флікеры — сабакам

У Гомелі — флікерны бум. Святоадбівальнікі сталі папулярным упрыгожаньнем для чатырохногіх гадаванцаў. Уладальнікі сабак выкарystоўваюць на ашыніках павязкі і невялікія значкі. Пры гэтым ДАІ не абавязвае, а толькі рэкамэндуе выгульваць сабак з флікераамі для іх жа бясьпекі. Дарэчы, святоадбівальныя

элемэнты для жывёлін выкарystoўваюць і ў іншых краінах Эўропы, а ў Арабскіх Эміратах у ласінах з такіх матэрыялаў ходзяць нават вярблody.

У Менску адкрылі помнік паравозу

Яго ўсталявалі ля Палацу культуры і спорту чыгуначнікаў. Гэты таварны паравоз сэрыі «Э» быў зроблены ў 1953 г. і некалькі дзесяцігодзідзяў эксплюатаваўся на чыгунцы ў СССР. Помнік паравозам стаяць таксама ў Воршы, Жлобіне, Гомелі, Маладечне, Калінкавічах, Магілёве. СМ; паводле БелаПАН, БЕЛТА, СТВ, Белтэлерадыёкампаніі

Байкеры адзначылі 19 красавіка — пачатак летняга мотасезону — вялікім шоў у Лагойску.

Як палясоўшчык Вялікага князя дубцом біў, альбо Казачка на Вербную нядзелю

Калісьці ўся нашая краіна была парослая лесам. Звалася яна Палесьсем, а людзі, якія яе населялі, нашыя продкі, зваліся палешукамі. Цяпер памянялася ўсё. Няма ўжо тых лясоў. А назвы «Палесьсе» ды «палешукі» захаваліся толькі на паўднёвай мяжы нашага краю.

Што, ня верыце? Ня верыце, што так было, што паўсюль быў лес? Ну, мяркуйце самі. Даўней, як толькі народзіцца чалавек, дык адразу ў лес і бягуч — трэба з дрэва калыску выдзеўбі. Падрасьце дзіця — само ўжо майструе сабе цацкі-забаўкі з дрэва. Зрэзай дубчык, асядлаў — вось табе і конь. Зрэзай другі дубчык, пакорпаўся — вось табе сьвісцёлка-салавейка. Вырасьце чалавек, з чаго хату сабе будзе? З дрэва. Захоча есьці, куды ідзе? У лес. Тут і грыб, і ягада, і дзічына, і нават сок бярозавы. Абед згатаваць — трэба дровы. Абед зъесці — трэба лыжка, лыжкі і тыя даўней з дрэва рабілі... Карапацей, так вось чалавек даўней зъ лесу і жывіўся. И нават як памрэ, труну з дрэва рабілі, а на версе — драўляны крыж. Усё зь лесу было. И як лес так многа для нас значыў, то прыдумана было ў нас для яго столькі назваў — і падлесак, і пералесак, і бор, і гай, і гушчары, і пушчы... Во якія даўней лясы былі.

І што цікава, у тыя даўнейшыя часы лес быў нязводным такім ба-гацьцем. Зъ яго бяруць, а на пустым месцы новае дрэва вырастает. И можа, яно так шчасльіва дабыло б да нашых дзён, але папсоваліся людзі, панялі моду, што можна лес прадаваць за мяжу і ба-гацець. Па-чалі лес сячы, сплаўляць па рэках і далей, за мора, абы толькі грошай сабе паболей у кішэню напхаць. И так узяліся, што ледзьве ня ўсё лясы ў нашым краі павысякалі. Тады разумнейшыя людзі пачалі думаць, як жа з гэтай бядой змагацца. Паскардзіцца, але куды? Пайшоў бы ў самую сталіцу, у Вільню, Вялікаму князю паскардзіўся, але ж і ён даў загад свае лясы сячы і

МАЛЮНАК САРГЕЯ ХАРЕУШАГА

дзяржаўную скарбніцу папаўняць. Але знайшоўся адзін съмелы чалавек, стары палясоўшчык, які сказаў:

— А я пайду да Вялікага князя, ён мяне паслушае.

— А калі не паслушае?

— А калі не паслушае, — адказаў палясоўшчык, — то будзе як майм дзециям — дубцом па дупе.

— Хо-хо, дадумаўся — Вялікаму князю дубцом па дупе...

— А вось пабачыце, нічога мне ня будзе. Ведаю я адзін сакрэт...

Пайшоў тады ён у лес, выразаў зь вярбы дубчык, навязаў на яго кветачку, так, як у нас людзі ўпрыгожваюць вербачкі перад Вербнай нядзелькай, і пайшоў у Вільню. Ішоў

ён доўга, ішоў праз усю нашу краіну. На начлег прасіўся да людзей і паўсюль расказваў, куды і чаго ідзе. И паўсюль яму людзі жаліліся:

— А ў нас жа тое самае робіцца, таксама ўсе лясы павысякалі. Ты і за нас там, калі ласка, заступіся, і пра нашыя лясы раскажы. А каб не забыўся, мы на тваю вярбу да твой кветачкі і сваю кветачку навяжам.

— Добра-добра, — казаў палясоўшчык і ішоў далей.

Пакуль дайшоў да Вільні, уся ягоная вербачка аказалася ўвязаная кветачкамі-сухавейкамі ад верху да нізу. Зявіўся ён у сталіцы на самае съвята, на Вербную нядзельку. Сабралася процьма народу. З бажніцы, асьвяціўши сваю вербачку, вый-

шаў сам вялікі князь. Людзі яму ў пояс схіліся. Пайшоў князь да людзей, ласкова пасъцёбаючы іх сваёй пасъвечанай вербачкай. Да-чакаўся і наш палясоўшчык сваёй чаргі. У адказ на княжае павіншаванье размахнуўся і з усіх сілы съцебануў князя па дупе. Князь ажно зъямеў ад гэтага нахабства. Першай думкай было засячы насымерыць дзёрзкага крыўдзіцеля. Але пакуль князь прыдумляў пакаранье, палясоўшчык выпаліў:

— Ня я б'ю — вярба б'е, якая — съвятая, хвароба ў лес, здароўе ў косьці.

Што тут было рабіць князю? Ка-раць? Дык усё адно будуць пасъ-мейвацца потым. Трэба зъвесці ўсё на жарт, тады забудзеца. І скажаў князь да палясоўшчыка:

— А чым жа лес вінаваты, што на яго хваробу насылаеш?

— Яснавільможны княжа, дык жа хваробу насылаюць на сухі лес, на гнілое балота, у пень-калоду. А сапраўдную хваробу сёньня твае слугі насылаюць — сякуць бязь меры, хутка зънішчаць дазваньня.

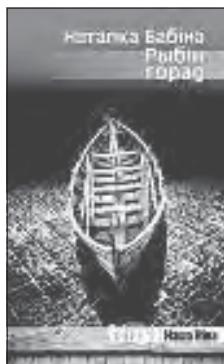
Пасъля гэтага выпадку прызаду-маўся Вялікі князь, парайся на сойме са сваёй шляхтай і запісаў у статуце дзяржаўным адмысловую забарону, каб лясы бераглі і лішне не высякалі. Што, ня верыце? А вазьміце Статут Вялікага Княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага, пачытайце разьдзел X, артыкул 15, аб парубцы гаю: «Тэж хто бы каму у гаёх, барах, пушчах, лясах като-рую шкоду ў парубаныні дрэва гвалтоўна учыніў, калі шляхтіч шляхтічу, тагды за то мае заплаціць гвалту дванаццаць рублёў грошай, а дрэва парубанае цаною, ніжэй апісанай, заплаціць. А калі мужык шляхтічу гвалтам дрэва па-рубае, той віны шэсьць рублёў грошай, а дрэва цаною вінны будзе заплаціць. Паклі бы мужык мужы-ку дрэва гвалтоўна парубаў, тагды гвалту трох рублі грошай заплаціць, а шкоду аправіць павінен будзе. А где бы кто каму зладзейскім абы-чаем дрэва на чыем грунце пару-баў, а яго бы зь ліцом з дрэвам пай-мана, той мае акупіць горла сваё водлут стану свайго. А калі ж бы зъ

ліцом не паймана, а ліцо б было ў яго найдзена, тагды за тое віну зладзейскую трох рублі грошай і к таму дрэва парубанае мае заплаціць. А цана або заплата за дрэва, так гвалтам, як і зладзействам па-рубанае, мае быць такавая за кожнае дрэва, а наперад менавіта: за дуб на ванчос і клепкі годны — капу грошай; за бераст, вяз і ясень на попел годнае, за кожнае такавое — па асъмі грошай; за сасну, каторае бы ся гадзіла на цамар — паў-капы грошай; за іншае дрэва якога-кольвек ражаю на будаванье, на ізбу, на клець годнае — па шасьці грошай; за прачэс вялікі — дванаццаць грошай; за такое, што ся зыйдзе на жэрдзь азярэдную, на кольле і на аглоблю — па трох грашы. А каторае дрэва толькі на дрыва або на хвораст будзе годна, яно тэж за воз па два грашы».

А вербачку, самую прыгожую, кветачкамі ўвязаную, палясоўшчык князю падарыў. І з таго часу пайшала мода рабіць менавіта вось такія вербачкі.

Сыцяпан Дзінь-Дзілевіч

з ь б я р ы « К н і г а р н ю « Н а ш а Н і в а »

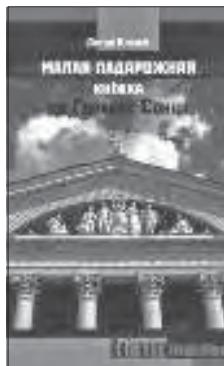
Наталка Бабіна.
Рыбін горад.
Раман

Франц Сіўко.
Дзень бубна.
Прыпавесці,
аповесьць

Андрэй
Хадановіч.
Бэрлібрі.
Гісторії
ў чатырох
фільмах. Паэзія

Артур Клінаў.
Малая
падарожная
кнішка па
Горадзэ Сонца.
Раман

Ева
Вежнавец.
Шлях
дробнай
сволачы.
Апавяданьні

Валянцін
Тарас.
На высіпе
ўспамінаў.
Мэмуары

ш у к а й ц е ў к н і г а р н я х і ў н е з а л е ж н ы х распавясцю днікаў

Лістападаўскі джаз

Аповесьць пра час, які незваротна адыходзіць

21 красавіка на вялікай сцэне Купалаўскага давалі п'есу не вядомага мне амэрыканскага драматурга Маё Сайман «Я не пакіну цябе...». Зазвычай такія п'есы ставяць ад безвыходнасці — калі трэба ехаць куды-небудзь на антэрэпрызу, а цягнуць кучу касцюмаў ды дэкарацый ня хочацца. Граюць у тых спектаклях сапраўдныя зоркі — бо толькі зорка здольная трymаць увагу гледача гадзіну і сорак хвілінай без антракту. Піша Аляксандар Фядута.

Я ўвайшоў у залю Купалаўскага тэатру за чатыры хвіліны да пачатку спектаклю — і здрэнцьвеў. Мне падалося, што заля нязвыкла пустая — як пустая і сцэна. Потым прыгледзеўся. Не, усё як мае быць. У залі

сядзела некалькі гледачоў — і на сцэне стаялі лавы, крэслы, нейкая агромністая бутафорская валіза — і колькі дрэваў у кадушках. Клённы з чырвоным лісцем. Восень.

Але людзі падцягнуліся. Канец

працоўнага дня — і, убачыўшы ў праграмцы, што антракту ня будзе, глядач пачаў візит у тэатар з буфэту. Яго нельга за гэта ганіць. У рэшце рэшт, дзеля гэтага буфэты і ёсьць.

Грава ціхая музыка. Пачало згасаць сівяцло ў залі, запалілася на сцэне, і з'явілася Марыя Захарэвіч. Мяркуючы па тым, што яна была і пастаноўшчыкам спектаклю, глядач убачыў гэтую сумную гісторыю зьявіцца.

Гісторыя сапраўды сумная. Жыве стар... немаладая акторка, якая пачынае сълепніць. Ёй трэба рабіць апэрацыю. На прыпынку, спрабуючы трапіць у аўтобус, які ўвесь час праяжджае паўзь яе, яна знаёміца зь іншай немаладой акторкай — якая грава ці то ў вар'етэ, ці то ў апэрэце. У той усё як мае быць з вачмі, але яна траціць памяць — развязіваеца хвароба Альцгаймэра.

Далей — усё вельмі кепска. Адна перажывае няўдалую апэрацыю, другая — цалкам страчвае памяць. Чаму аўтар называе ўсё гэта «трагікамэдый», мне асабіста было не зразумела, бо нічога камічнага ў прадстаўленыні не было.

Была добрая ігра. Адчуваўся ўзворень. Эпізод, у якім герайні Захарэвіч дэклімуе спачатку маналёг Мэдзі, а потым ўрывак з «Трох сёстрай», съведчыць, як магла б спадарыня Марыя граць — ды што там «магла»! — як яна можа граць высокую клясыку. Але час бязылітасны да жанчыны, якая выходзіць на сцэну. То ж бо мужчына-актор у ста расыці можа спадзівацца на падарунак лёсу і літасьць рэжысэра, які вырашыў паставіць «пад яго» «Каралія Ліра» ці «Дзяцей Ванюшына», у найгоршым разе — «Касьцюмера». А каго граць немаладой акторцы? Гертруду? Дык цяпер Гамлетаву маці ў поўнай адпаведнасці з гістарычнай праудай граюць сарнакагадовыя. Вечную Агату Пустарэвічыху? А вы пэўныя, што там ёсьць, што граць, апрача этнаграфічнага калярыту — дый і той усяго толькі сорак трэх гады? А Шылера — тую ж Элізабэт у «Марыі Ст'юарт» — трэба, каб нехта яшчэ захацеў паставіць!

Актарскае мастацтва эфэмэрнае, як кветкі. Застаецца водар успамінаў у артыкулах і аповедах сучаснікаў — але калі цябе не захавалі на стужцы, то ніхто ня здолеет нават уявіць, якой ты была! Як кахалі цябе партнёры і гледачы! Як абагаўлялі!.. Але ніхто ня зможа ацаніць ігры Аляксандры Яблачкінай, Марыі Ярмолавай, Вольгі Кніпер. Ды калі б і захаваліся запісы іх спектакляў — мяняеца манера акторскай ігры, мяняюцца густы глядацкай залі.

Пастаноўшчык Захарэвіч вельмі дакладна выбрала для акторкі Захарэвіч партнэрку. Бліскучая прыма Тэатру музычнай камэдыі Натальля Гайды дастаткова лёгкая, каб граць былу акторму вар’етэ. Але і яна ўжо пасыпела адчуць жорсткасць часу, які забірае маладосьць, а разам з маладосьцю і першыя ролі. Я, гарадзенскі хлапчук, чуў яе ў апэратах Кальмана, калі тэатар прыяжджаў да нас на гастролі. Мая маці казала: «Гайды прыехала!» — і, як і

належыць чальцу прафкаму, дастаўала квіткі на ўсю нашу сям’ю з двух чалавек. А цяпер ня то... Марыца і Сыльва мусіць быць маладзеўшыя — і даводзіцца сыходзіць у цену.

Але вось і яе герайні адчыняе таямнічую бутафорскую валізу, больш падобную да куфра, і вымае адтуль чорны каплюш і ружовае баа, якое нейкім тэатральным чудам завалялася ў хаце відавочна трагічнай акторкі. И памяць вяртаецца да яе, і яна пачынае съпіваць — такім звонкім, такім маладым голасам Натальлі Гайды пра «Кенгуру». А потым, праз колькі хвіляў, яе ж голас зъліваецца з голасам Марыі Каляс — і спачатку паўтарае яе, а потым ужо самастойна вядзе мэлёдью...

Гэта п’еса пра тое, што адзінокім старым людзям патрэбная помач. Але мы бачым дэльвюх прыўкрасных жанчын, дэльвюх зорак беларускае сцэны, якім ня помач патрэбная — а ролі! Яны ў поўным росквіце свайго таленту. Але і ў красавіку, і ў траўні яны выйдзіць на сцэну толькі аднойчы — у гэтым спектаклі, які прыдумала і паставіла Марыя Захарэвіч. Танец, які яны танчаць, нібыта даводзіць, што ня толькі голасам граць могуць, але і плястыка ня страчана, і задышка іх не турбуе. Сцэна прымушае трывамца ў форме, памятаць пра тое, што ў сапраўднай акторкі няма ўзросту. Тым больш калі граць — хочацца!

Гледачы, дарэчы, гэта ацанілі. Ужо потым, у чарзе ў гардэроб, я пачаў фразу:

— Калі два чалавекі на сцэне — як хороша граюць! Тут не схаваесься!

І сапраўды не схаваесься. Дзе хаваецца? За тонкімі клёнамі з чырвонай асеньняй лістотай? За дакладна падабранай музыкай? За партнэркай, якая ў тым самым становішчы, што і ты, — гадзіну і сорак на сцэне. Трэба аддаваць сябе цалкам.

Як яны гэта робяць! Як яны граюць дэльвюх немаладых акторак, якім ня хочацца рабіцца старымі! Таму што старасьць — гэта непазбежная самота, якая ўспрымаецца імі як нешта ненатуральнае. У адной хоць бы кот ёсьць.

Не, трэба трывальць. Трэба быць моцнымі. Вось Нэці (Захарэвіч) звязанымі вачыма рухаецца па заву-

чаным за столькі гадоў пакоі — і лаеца.

— Хто паставіў сюды гэтае крэсла?!

Сапраўды — хто?!

Вось Шпрыцы (Гайда) моліць нявольную сяброўку ня гнаць яе ў пустую нават пры дачцэ кватэру:

— Табе ж трэба, каб заўтра хтонебудзь давёз цябе да бальніцы! Я не пакіну цябе!

І сапраўды — трэба!

Шпрыцы ня памятае ўжо, што яе дачка застрэлілася і што менавіта трэба пісаць на банкаўскім квітку, але яна ведае галоўнае:

— Мы з табой разам — паўнавартасны чалавек! Мы патрэбныя адна адной!

Сапраўды, шчырасць, любоў і жаданыне быць карыснай робяць кожную з іх герайні ў паўнавартасным чалавекам. Міласэрнасць і літасьць — зусім не адно і тое саме. Каралевай нельга шкадаваць — гэта прыніжае! Але каралевы могуць самі дапамагаць адной адной. І іншым. Пра гэта граюць свой спектакль дэльве ці ня самыя бясспрэчныя зоркі сέньняшняй беларускай сцэны.

Яны граюць так моцна, што ў нейкі момент ты перастаеш міргаць — і адчуваеш нейкую рэзь уваччу. Нібыта хочаш заплакаць — і ня можаш. Табе, як і ўсім астатнім гледачам, абяцалі трагікамэдью — а паказваюць трагедью. Нягледзячы на дурны хэпі энд, прылеплены аўтарам, — усё адно — трагедью! У жыцці ж хэпі эндаў не бывае. І, нарокаючы на ўласную сэнтыментальнасць, на тое, што паддаўся акторскай ігры, ты пачынаеш вінаваціць ва ўсім астатніх. І гэты джаз, які лунае ў паўзмроку па-над сцэнай. І гэтыя чырвоныя разныя клёны Барыса Герлавана. І ўсю гэту атмасферу, да якой пасыпваеш прывыкнуць ад пачатку сэzonу.

І адзіны хэпі энд, які ты прымяеш як заканамерны і заслужаны шчасливі фінал гэтай трагедні, сыгранай дэльвюма немаладымі акторкамі пад лістападаўскі джаз, — гэта невядома адкуль узяніклая Валянціна Коўтун, якая падарыла ім, акторкам, што выйшлі на паклон, дэльве вялізныя белія хрызантэмы. Я ведаю тая кветкі: яны трывалыя, як праудзіў талент.

Аляксандар Фядута, глядач

Куплеты і прыпевы

Лявон
Вольскі

Набор музычна-гумарыстычных нумароў з элемэнтамі вострасцяльнага съцёбу.

Падаеца, што Вольскі не адчувае руху ў беларускай музыцы, ад таго і імкнецца ахапіць усе жанры — ад якаснай музычнай альтэрнатывы ў ZET, музыкі прагэсту ў N.R.M., праз «рэстарацыйна-карпаратыўную» «Крамбамбулю» і ажно да шансону.

Па шчырасці, жартачкі Лявона зь цягам часу пачалі набіваць аскому. І ня толькі таму, што надта ўжо яны прадказальныя. Съмляцца з рэчаіснасьці, нейкіх брутальных жыццёвых праяваў — варта, але пры tym ня варта забывацца на сур’ённасці. Вольскі ж ад гэтай самай сур’ённасці адыходзіць усё далей і далей, ператвараючыся зь лідэра пакалення ў блазна. «Крамбамбулю» заглынуць яшчэ можна было, але прамовы ў «Беларускай партызанцы» і на Замкавай плошчы ў Варшаве, дзе Лявон граў ролю прыхільніка Лукашэнкі, нібы абараняючы рэжым у сатырычнай форме, — гэта ўжо праз край. «Куплеты і прыпевы» — з той жа опэры.

Альбом, які вырашана было распаўсюджваць выключна праз сеціва, уяўляе зь сябе набор музычна-гумарыстычных нумароў з элемэнтамі вострасцяльнага съцёбу, зробленых у наўмысна банальнай аранжыроўцы. Героі — поп-сыпевакі, народныя дэпутаты ды сцэнізайцы, якія паказваюцца ў карыкатурным выглядзе. «Не пераключай праграму, падла, дурань, п...дар, сволач!», — пяе Лявон у песні пра «Палітычнага камэнтатора». Але ці трэба ўступаць у завочныя дэбаты, хай сабе і не ўсур’ёз, з tymі прыслугачамі? Кусаць пазногі ад злосці пры праглядзе «бэтэшных» тэлесюжетаў, а потым гэтак жа зъедліва пацяшацца зь іхных аўтараў? Гульня такая выглядае пазбаўленай усялякага сэнсу. І калі ваш выбар — ігнараваць, не глядзець, не зважаць,

не заганяцца на тых дробязях, якія апывае Вольскі ў сваім сольным альбоме, то і альбом гэты слухаць зусім неабавязковы.

Не паказынік, але факт: сур’ённы твор «Загінулым паэтам прысьвячаецца» ў сумесным выкананыні бярозаўскага гурту B:N і Вольскага мае на сайце «Тузін Гітоў» куды большы посыпех, чым жартайліва-клівая «Эўрапізія» з «Куплетаў і прыпеваў». Сапраўды, якая там розніца, хто падедзе на «Эўрапізію», нам трэба думаць пра Сваё.

Незалежныя

Супольны
музычны
праект, Партыя
БНФ, 2008

Смачная падборка съвежых беларускамоўных рок-гітоў.

Вельмі смачная падборка съвежых беларускамоўных рок-гітоў, сабранных актывістамі партыі БНФ у адзін дыск у гонар 90-годзьдзя БНР. Частка зь песень вядомая з гіт-параду «Тузін Гітоў», частка (амаль палова) запісаная адмыслова для гэтай складанкі. Разынак і сюрпризаў на дыску ўдосцаль. Гэта і новая (урэшце!) песня гурту Pomidor/off — годны працяг «Свята пакрадзенага» і неапубліканая яшчэ «Менск» на хрэстаматычны верш — урывак з «Сыцагу брыгады» Куляшова ў выкананыні мёртвага ўжо гурту Siver, гэта і перапісаныя наноў «Тры чарапахі» з крыху зъмененым тэкстам у прыпеве. Працягваць можна бяскоцца. Але ж самы малютны гіт запісалі магілёўскія «Глюкі». У іх «Праграме» надта ўдала спалучацца саладжавацца, мэліядычнасць і жорсткасць. Зроблена ўсё проста, але акуратна, кожная дэталька выпеставаная. Песня па-просту ўзорная! Галоўнае расчараваныне складанкі — IQ48, якія ўзяліся сипяваць на Янку Купалу («Гэй, наперад»). Па-першае, сам трэк вельмі сырый з чыста тэхнічнага гледзішча (не пасыпелі, відаць, у тэрмін ухадзіцца), а па-другое, адчуваецца ў ім ней-

кая скляпанасць, няма гарманічнага спалучэння музыкі і тэксту (чаго ня скажам пра такія песні, як «Выйсьце» ці «Святло ў цемры»). «Незалежныя» аніяк нельга назваць «супольным музычным праектам», хоць тое і напісана вялікімі літарамі на вокладцы — гэткі прадусарскі хітрык, але ўдалай кампіляцыяй — дык і лёгка!

Отлично

Дзецидзяцей,
West Records,
2008

Ганна Хітрык перажывае кожны твор гэтак жа, як і кожную свою ролю.

Лягічны працяг пасьляховага леташняга дэбютніка ад гурту на чале з акторкаю Ганнай Хітрык. «Дзецидзяцей» робяць тое, што піцерцы завуць «тэктавым рокам», а беларусы — «съпенай паэзіяй». Патрэбны ёфект дасягается за кошт харызмы лідэра, ухіл робіцца ў (пад)сэнсы і гульню словаў, а вакал выступае ў ролі галоўнага інструмента. Астатнія музыкі хутчэй суправаджаюць, выхадаў на першы плян для іх тут не прадугледжана. Адрозненне «дзяцей» ад падобных камандаў, на чале якіх стаяць тэатралы, — Ганна не падзяляе тэатар і музыку. Выглядае на тое, што яна перажывае кожны твор гэтак жа, як і кожную свою ролю. Ад таго творчасць гурту харктарызуецца перадусім падвышанай эмацыйнасцю. Часам тая тэатральнаясць сягае праз край («Вот такая», «Трамвай»), але высунуць абвінавачванье ў штучнасці і надуманасці аніяк не выпадае. Калі сумнёу на пачатку яшчэ закрадаецца, то на «Клеверы» канчаткова даеш веры ў абсалютную шчырасць пачуццяў. Пры tym што музыкі здолыняюць настрой шэрагам шалёных сваёй энэргетыкай нумароў («Оса» — бяспрэчна сярод іх). Самымі ўдалымі на альбоме падаючыя песні, зробленыя без надрыву («Русалочка», «Другая» і згаданая «Клевер»). У «незалік» — псеўдафолк «Горевала».

Сяргей Будкін

Шчасьце — гэта вусы

Як засьведчыў апошні курултай у Чырвоным доме, ліквідацыя розначытаньня ў правапісе ёсьць адным з прыярытэтаў кампаніі па барацьбе з недахопамі школьнай систэмы. Мяркую, што найлепшы спосаб — вярнуцца да больш простых систэмай пісьма, якія некалі практикавала чалавецтва. Як наконт піктаграфіі — пісьмовай камунікацыі ў форме малюнкаў? Фэльетон **Лёліка Ушкіна**.

*Кватэра старшыні аднаго з
аблвыканкамамаў.*

Старшыня (заходзіць, размаўляючы па мабіле): Алё. Слухай — гэта ж лажа! Як не дадуць датацый?! Мы ж намалявалі ў Саўміннатоўп сумных чалавечак — няшчасных калгасынкаў, а потым вясёлых чалавечак — і побач пачак баксаў, крэдыты у сэнсе! Што кажуць? Патрабуюць гарантый, што гэта апошні раз, што налета будзе рэнтабельнасць? Каб быў тыя ж вясёлія чалавечкі, аднак бяз пачку баксаў? Ведаеш, ану давай малой ім разьюшаных чалавечак пад бел-чырвона-белым сцягам, быццам праз адсутнасць крэдыту рэйтынг даверу да Бацькі падае. Цяпер сто пудоў — датацю дадуць. Ну, пакуль.

(Да жонкі) Вітаю, жонка. Як там справы? Што ў прэсе пішуць?

Жонка: Файны фэльетон на тыму дыпляматычнай вайны з ЗША ў «СБ». Намалявалі презыдэнта, які разрывавае цела нашага пасла ў Штатах, акурат надвое. Ідэя зразумелая: не скасуеце санкцыі — можамі удвая скарыць штат пасольства РБ у ЗША. Дарэчы, там унучка ня можа заданне па мове зрабіць. Дапаможаш?

Старшыня: Як гэта ня можа? Мы ж спэцыяльна з прэзыдэнтам пытаньне разрулілі. Каб не было больш салдат «раненых» і «раненых у нешта». Каб дзяўчынкі не нараджалі ў школах, калі яны могуць гэта рабіць і па-за клясамі, каб бацькі з вышэйшай адукацыяй моглі прарубіць задачы па матэматыцы для 5-й клясы... Унучка, ты дзе?

Унучка: Дзед, дапамажи! Задалі напісаць сачыненне на тыму «Якое гэта шчасьце — жыць у Беларусі», а я ня ведаю, як пісаць...

Старшыня: Во даеш! Гэта ж лёгка. Значыць, спачатку малюем вусы...

Звоніць тэлефон.

Старшыня: Прабач, трэба з замам

пакалякаць. Алё. Ну? Ладна дыктую. Малюем чалавечка. Потым малюем вялікую ўсмешишку. Цяпер удзячныя вочы. Ці пасыпяваеш занатоўваць? Гатова. Значыцца, перавер, каб быў намаляваны 563 падобныя чалавечкі, на твары ва ўсіх лыба, у руках — «Советская Белоруссия». Усё правільна. Значыцца, цяпер пастаў маё факсыміле і дасылай у Менск. Ф-ф-фу! Нарэшце далі рады справаздачы пра хаду падпіскі на «Саўбелку».

Унучка: Ну, што, дзед, што пісаць?

Старшыня: ...значыць, спачатку малюем вусы.

Званок у дзвіверы. Уваходзяць людзі ў чорным.

Чалавек у чорным: Мы зъ
Дзяржкантролю. Зъбрайцеся і не
кажыце, што ня ведаеце, за што. За
прымалёўкі. Праверылі мы вашу
справаздачу наконт уводу ў дзеяньне
жылых аб'ектаў у новых аграгарадках.
Гаворка пра акварэльны малионак
«вялікага прыгожага дому». Пабывалі
мы на месцы: які там вялікі дом? Вось,
паглядзіце на акт праверкі.

Старшыня (съходзячы): Гэта ня той
дом! Вы наўмысна не дамалявалі
вокнаў, дзвіярэй, даху і муроў! Гэтая
нейкая памылка! Ня можа быць! Я буду
маліваць скарту прэзыдэнту!

Унучка: Дзед, дык што з творам?

Старшыня (съходзячы): Малой што
хочаш! Для чаго мы з прэзыдэнтам за
простую систэму адукацыі змагаліся?!
Толькі вусы не забудзься.

Прэзэнтацыя новай кнігі Андрэя Хадановіча «Бэрлібры»

Андрэй Хадановіч
нар. 1973, у Мінску
жыве, пераходзіць гарады, з'яўляецца
перадачамі «Лісті з падгор'я»
на тэлеканале «Беларусь 1»
і Украінскім тэлеканале «Україна»
(2002).
Працуе публічнікам «Універсітэт
модавы», 2003; «Літак» (2004-2005);
«Земляцтва» (2004), «Абю Беларусь»
(2004-2005); «Літак Вікторія» (2005-
2006); «Літак» (2006-2007);
Перакладае з англійскай
французскай, польскай, славянскай,
украінскай, гарадзенскай літаратуру ў
беларускім дзяржаўным універсітэце і
Беларускім нацыянальным
Гуманітарным Універсітэтам.
Краінскі «Літак» (2004-2005);
пра беларускім пісьменнем (2005-
2006); Слова Славу Беларусь (2006-
2007); Георгій Пан-Шнайдер.
Адзялальнік народнага книгаўства (2008-
2009); выдавец перакладацкіх
зборнікаў, пісанак, эсэ, публікацый;
імкнецца, пісці, пісці, пісці;

Чужая мова
живішчыцца мене вуха,
як пірсінга
на чужвым языку.

Eine Fremdsprache
lebt mich mit dir
wie ein Piercing
auf fremdes Zunge.

Інстытут памеркі даследаванняў (ІПД)
пры Цэнтры міжнародных
даследаванняў
пр. Гагена «Природа», 41

Уваход
волыны

Паскарэння регистрацыі:
+375 294 79 39 92
+375 172 32 39 92
Info@clb.by

Андрэй Плякевіч

Дзе дуда — там Эўропа

VII міжнародны фест дуды «Дударскі фест» 24—27 красавіка ў чарговы раз засвядчыць прыналежнасць Беларусі да эўрапейскага цывілізацыі.

Гэны фест нездарма адбываюцца ў красавіку, бо прымеркаваны да Вялікадня паводле праваслаўнага календара, калі, згодна з унікальным беларускім абрадам «валачобніцтва», адбываўся абыход хатай з дудой ды съпевамі.

Стайшы з 2006 г. штогадовым (адлік вядзенца ўжо з далёкага 1992 г.), «Дударскі фест» (www.dudar.info) робіцца прыкметнай культурнай падзеяй эўрапейскага ўзроўню. Съведчаньнем тому — заплінаваны ўдзел дудароў добрага дзясятку краін, у тым ліку нават такай далёка-антыходнай, як Новая Зэляндыя. Да-рэчы, байгарскі японец Ютака Бан, які «парваў» мінульым годам менскія падмосткі, таксама па-бяцаў зноўку наведаць РБ. Арганізатары фесту складаюць асаблівую падзяку Польскаму інстытуту, дзякуючы якому ў фесціце бярэ ўдзел вядомы польскі дударскі гурт Mozaik.

Такая прадстаўнічасць — ня дзіва. Гэты фест з'яўляецца адзінай імпрэзай ва Ўсходній Эўропе (у спаконвечным разуменіні гэтага слова — то бок «ад Бэрліну да Смаленску»), прысьвечанай дудзе. Нездарма архіўных съведчанняў існавання дудаў на тэрыторыях на ўсход ад этнографічных мяжоў рассяленыя «беларускага племені» не зафіксавана. Майстар Тодар Кашкурэвіч таксама адзначыў, што цяперака вядзенца праца над альбомам з архіўнымі записамі твораў у выкананьні даваенных беларускіх музыкаў і записамі сучаснікаў, якія ўзнайялююць аўтэнтычныя нацыянальныя стыль

дударскай ігры. У пацверджаньне гэтым словам майстар Дзяніс Сухі на копіі старажытнай беларускай дуды «мацинка» (арыгінал знаходзіцца ў адным з музеяў Вільні) у традыцыйнай манеры выканаў народную мэлёдью.

На фэстовых сцэнах загучаць галісійская (gaita gallega або gaita do fol), байгарская («гайд»), шатляндзкая (bagpipe), швэдзкая (södkripa), нямецкая (Dudelsack) дуды, а таксама, само сабою, вельмі блізкія міжсобу беларускія, літоўскія і латыскія (пераважна латгальскія). У фесціце ўжо традыцыйна будзе рэпрэзэнтаваная музыка шматлікіх напрамкаў, дзе скарыстоўваецца дуда, ад традыцыйнага фальклёру да цяжкога року.

Паводле галоўнага прадусара творчае акцыі Зымітра Сасноўскага, нават вяліся перамовы пра ўдзел у фесціце слыннага нямецкага гурту Fidelius. Праўда, сёлета славутасці першае велічыні не патрапілі выбрацца ў Беларусь, аднак сам гэны факт надае аптымізму на прышласць... Упершыню прыедуць музыкі на толькі з Новай Зэляндыі, але з куды больш блізкай Эстоніі. Да-рэчы, у гэтай самой вэстэрнізаванай краіне на тэрыторыі былога СССР прадстаўніцы пекнага полу ў нялёгкай дударскай справе ўжо ледзь ня ўпоравены з мужчынамі.

Дзякуючы эстонскай (дударка знакамітага гурту Auli Ліанэ Барбо) і латыскай (гурт Arba) прысутнасці, да чатырох павялічыцца колыкасць маладзіц — уздељніц фесту. Рэч у тым, што дадзенае мастацкае рамяство спрадвеку ўважалася выключна за мужчынскую справу. Нездарма нават у якасці зыходнага матэрыялу для мяхоў дуды паўсюдна выкарыстоўваец-

ца скура козаў, а не казлоў. Праўда, Т.Кашку-рэвіч растлумачыў гэты «гендерны» аспект — скура казлоў часцяком бывае дружлай...

Таксама, са словаў З.Сасноўскага, у сувязі зь вялікай цікавасцю айчынных і замежных музыкаў, звычайніх аматараў дуды да творчай акцыі фест будзе падоўжаны з двух да чатырох дзён. У праграму ўключаныя два канцэрты (24 красавіка ў малой зале к/с «Менск» і 25 красавіка ў «Рэактары»), міжнародная канферэнцыя «Захаванье дударской традыціі ў Беларусі і Балтыйскім рэгіоне Эўропы» (26 красавіка ў Валожынскім раёне на сялібе Алеся Лася — аднаго з асноўных адраджэнцаў загаслай за часамі БССР дударскае традыціі), а гэта таксама вечар «Дударскага клубу» (27 красавіка ў «Катакомбах»).

Па выніках акцыі плянуецца выданьне зборніка дакладаў канферэнцыі, аўдыёзапісаў фесту і відэафільму «Дударскі фест 1992—2008».

Сярод навінаў айчыннага «дударскага» руху З.Сасноўскі назваў выраб нямецкіх дудаў майстрам Алесем Сурбом, жалеек майстрам Зымітром Шыманскім і кіяў для шатляндзкіх дудаў майстрам Юрасём Панкевічам, адкрыцьцё Дударскага клубу, аб'яднанье беларускіх музыкаў у Дударскія брацтва свято-га Базыля, а таксама падрыхтоўку да выдання першага нумару альманаху DUDAR.

Гэткім чынам, вяртанье Беларусі ў Эўропу ідзе поўнаю хадой. Прынамсі, паствуяту Т.Кашкурэвіча «дзе дуда — тамака Эўропа» запярэчыць цяжка.

Вадзім Александровіч

Клубны канцэрт Зымітра Вайцюшкевіча

Зыміцер Вайцюшкевіч
і WZ-Orkiestra
з «Клубным канцэртам»
(на рокавым)

Т.: (029) 671-58-65, (029) 254-49-09.

ІМПРЭЗЫ

Тэксты-6

Інстытут нямецкіх дасьледа-
ванняў запрашае 1 траўня а
18.00 у Дом дружбы (вул.
Захараўа, 28) на прэзэнтацыю
новага нумару часопісу «Тэк-
сты».

Галіяфы

29 красавіка (аўторак) у
вялікай залі Дома літарата-
ра (вул. Фрунзэ, 5) адбудзе-
ца прэзэнтацыя выдавецтва «Га-
ліяфы». У межах праекту бу-
дуць прадстаўленыя кнігі:
«Мільяд удараў» Юр'я Стан-
кеўчыча, «Экзыстэнцыйны пэй-
заж» Вікі Трэнас, «Забі ў сабе
Сакрат!» Веры Бурлак і Віктара
Жыбуля, «Сто дарог» Уладзі-
мера Несцяровіча.

Пачатак а 18-й. Уваход
вольны.

ВЫСТАВЫ

Пабла Пікаса

17 траўня Нацыянальны мас-
тацкі музей (вул. Леніна, 20) бярэ
удзел у міжнароднай акцыі Ноч му-
зэяў. Менчукі і госьці гораду могуць
пазнаёміцца з выставай твораў Пабла
Пікаса, якія захоўваюца ў фондах
музею.

Шакалядны набор

Да 19 траўня ў арт-галерэі
«Падземка» (пр. Незалежнасці,
43) працуе выставка твораў Ганны
Каралёвой «Шакалядны набор». Яе
працы знаходзяцца ў прыватных ка-
лекцыях Беларусі, Расеі, ЗША, Ня-
меччыны, Аўстрый, Францыі, Галян-
дый, Бельгіі і Польшчы.

Адкрыццё Амэрык

У галерэі NOVA (В.Харужай,
16) да 18 траўня працуе выставка
чорна-белай фатаграфіі Кірыла Ган-

чарова «Адкрыццё Амэрык»: разныя
раёны Нью-Ёрку, жыццё маленьких
людей у велізарным горадзе...

«Падарожныя нататкі. Эўропа» ў Горадні

Да 31 траўня ў Гарадзенскім
Дзяржаўным гісторыка-археа-
лягічным музэі — выставка «Па-
дарожныя нататкі. Эўропа». Мас-
такі-удзельнікі праекту: Юры Алі-
севіч, графіка (Беларусь); Томас
Будрыс, фатаграфія (Літва); Аляк-
сандар Вахрамеев, графіка (Бела-
русь); Рышард Зьбігнеў Карчмарскі,
фатаграфія (Польшча); Енц Олаф
Ластхайн, фатаграфія (Швэція);
Лукаш Левандоўскі, графіка
(Польшча); Томас Майер, фатаграфія
(Нямеччына); Ені Ульрыка
Ольсан, графіка (Швэція); Марцін
Росваг, фатаграфія (Нямеччына);
Кястуціс Стошкус (Літва).

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Скафандр і матыль»

Скафандр і матыль (Le Scaphandre et le papillon)

Францыя — ЗША, 2007, каліяровы, 112 хв.

Рэжысэр: Джульян Шнабэль

Жанр: Біографічная драма паводле кнігі
Жана-Дамініка Бабі

Прызы, фэсты: Прэмія «Сэзар»
найлепшаму актору Мат'ё
Амальрыку, прэмія «Люм'ераў»
Джульяну Шнабэлю і Мат'ё
Амальрыку, «Залаты глобус»
Джульяну Шнабэлю, намінацыя на
«Оскар» — усяго 35 узнагародаў і
29 намінацый

Адзнака: 8 (з 10)

Жан-Дамінік Бабі, рэдактар часопіса Elle France у 42 гады перажыў інсульт. Цяпер ягонае
цела цалкам спаралізаванае — і рухаеща толькі
левая вена. Міргаючы, калі яму чытаюць літаратуру,
Жан-Дамінік алавеў пра свой унутраныя съветы,
пра пакуты знерухомленасці — і фантазіі ма-
тылька, пра любоў да жыцця й свае успаміны.
Напісаная спаралізаваным Жанам-Дамінікам
кніга была паастаўленая Джульяном Шнабэлем.

Каштоўнасць карціны Джульяна Шнабэля ня
толькі ў выдатнай рэжысуры й вынаходлівай апэ-
ратарскай працы. Расфокус, унутраныя маналёгі,
успаміны ѹмары, амаль «глэртэктавы» мантаж —
як у футурыйскай стужцы «Закаханы Тама» —
і пекната жыцця, на якое засталося глядзець ад-
ным вока. Рэжысэр пагружаем сябе ў съвет нерухо-
мага чалавека, зняволенага ў скрафандры хваро-
бы, але таленавітага й моцнага духам.

Але карціна не авангард і не эксперымент. Гэта

сама паўната жыцця, агорнутага любоўю. Гэта
святасць жыцця й ягоная Боскасць. Калі вя-
таеца каханье, прыходзіць разуменне й спа-
чуванье — і сэрца агортвае спакой.

Выбар Жана-Дамініка Бабі, які, знямоглы,
жыццё ўхваліў, — ёсьць адказам на другі выбар,
які жыццё ўважае адкінуў. Гішпанец Рамон Самгэдра
быў спаралізаваны — і патрабаваў сабе эутаназіі.
Гісторыю ягонага самагубства разрэклімаваў
Аляксандра Амэнабар у стужцы «Мора ўнутры»
з Хаўерам Бардэмам у галоўнай ролі.

Два спаралізаваныя чалавекі. І два фільмы, па-
стаўленыя адноўлкава таленавітмі рэжысёрамі.

Але я аддаю перавагу Джульяну Шнабэлю і
ягонаму герою — Жану-Дамініку Бабі.

Карціна дэманструеца ў менскім «Доме кіно»
на мове арыгіналу з рускім субтрытрамі ў межах
праграмы «Канаманія».

Андрэй Расінскі

КАНЦЭРТЫ

Прыедзе «Маўзэр»

1 траўня ў менскім клубе «Рэактар»
(вул. Харужай, 29) — вялікі канцэрт гурту
MAUZER (Mariéé) пры ўдзеле: O.X.,
PARTYZONE, zaniapad. Пачатак а 18-й.
Квіткі ад 15 000 да 25 000. Даведкі па
т.: (029) 649-08-88, (029) 674-97-61, (029)
851 77 06

«Стары Ольса» ў Горадні

17 траўня ў Абласным Тэатры лялек
у Горадні выступіць гурт «Стары Ольса».
Пачатак а 19-й. Т.: 0152-745-930, 745-
927. Квіткі: 8000 — 15000.

Аматарам інды і рэгі

3 траўня а 17-й — сяброўская вечарына
«Ўсё для блізкіх» з удзелам: Miod
(Польшча, інды-рок), Siddhartha
(Польшча, рэгі/ска), «Адыс Абэба» (Бела-
русь, рэгі/ска). Клуб «Гудвін» (пр. Неза-
лежнасці, 19). Т.: (029) 671-58-65, (029)
254-49-09.

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

25 (пт) — «Таполевая завея»
26 (сб) — «Чычыкаў»
28 (пн) — «Ідылія»
29 (аўт) — «Памінальная малітва»
30 (ср), 2 (пт) — «Сны аб Бе-
ларусі»
3 (сб), 4 (ндз) — «Чорная пан-
на Нясвіжка»
5 (пн) — «Каханье ў стылі барока»
7 (ср) — «Маэстра»
8 (чц) — «Дзеци Ванюшына»
малая сцэна
25 (ндз) — «Маці»

Тэатар беларускай драматургії

25 (пт) — «Белы анёл з чорнымі
крыламі»
26 (сб) — «Чарнобыльская малітва»
28 (пн) — «Каласы пад сярпом
твайм»
29 (аўт) — «Містэр Розыгрыш»
30 (ср) — «Чорны квадрат»

Палавінкі яек адліваюць у формах. Далей пачынаеца ручная праца — палавінкі зълепіваюца ў адно цэлае, а затым кожнае яйка расьпісваецца шакаляднай глязурай. Усяго на фабрыцы з камуністычнай назвай «Камунарка» зрабілі да Вялікадня калі 80 тысяч шакалядных яек.

Фота Юліі Даражкевіч.

ЮЛІЯ ДАРАЖКЕВІЧ

КАЛІ Б...

...паўночныя карэйцы разумелі па-беларуску.

МАЛЮНАК і ТЭКСТ ТЕЛІКА УШЧИКІНА

— Алё, пан презыдэнт? Гаворыць Кім Чэн Ір, скарочана Кім. Патрабую прыпыніць «працэс 14-ці». Мой народ няправільна зразумеў інфармацыю пра тое, што Кіма судзяць...

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

Віншаем Алеся Наркевіча з Днём народзінаў! Зыніцер Вінаградаў

Віншую з днём нараджэння змагара за радзіму Андруся Цянюту. Зыні, каб завітала сонца і наша аконца. Кастанусь

ДАПАМОГА

Людзі, якія маюць досьвед у адкрыцці беларускамоўных садкоў і клісаў, калі ласка, затэлефонуць. Т.: (029)329-61-96

ВЫПУСКНИКІ

Паважаныя выпускнікі! фальчнага факультэту БДУ, гады науучання 1953–1958! Запрашаем вас на сутречу выпускнікоў! Сустречаплянунца на 5 чэрвеня 2008 г. Збор а 15-й на двары БДУ. Т.: (029) 171-80-05 Галубовіч Валя, (029)772-94-94 Кірдун Эва. kirduneva@tut.by

КНІГІ

Куплю книгу Л.Маракова «Непамяркоўныя, 3-я спброва». Т.: (029)753-82-12

Куплю книгу «Валеры Маракоў. Лёс, хроніка, канцэкт». Т.: (029)753-82-12

Прапаную факсімільнае выданне: Janka Kupala «Huslar». korybut@tut.by

ПЛІТА

Аддам газавую пліту ў добрым стане. Умова: сама внасі вываз. Т.: 200-45-04 (увечары), (029)672-55-09

ПРАЦА

Якансна выкано пісьмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуры, мове. Звыртатца загадзя Т.: (029) 101-03-24. Юрась

Якансны набор, рэдагаваныя тэкстуі на беларускай мове. Звыртатца загадзя. Т.: (029) 101-03-24. Юрась

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖЖЫ

Запрашаем у падарожжа 8—11 траўня: «Скарбы Закарпацця». Ужгард—Мукачэў—Навацяць—Сэрждніе. Т.: (017)292-54-58; (029) 622-57-20; 509-12-16; 110-19-28

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

Рэвалюцыя ў Турцыі адбылася так скора і так спакойна, як нідзе: за канстытуцыю стаялі ўсе чисты — і войска, і духавенства, і ўесь народ, дык блізка нікога не было, хто сілаю мог бы ўтрыманьці стары несвабодны парадак і неагранічаную ўласць султана.

«Наша Ніва». №16. 1908

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская

шэф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўныя рэдактары Андрэй Скурко

мастакі рэдактары Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місцавы фонд выдання

газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыватнае прадпрыемства

«Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абязяжковая. 12 палос фарматам

A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдачацца «Беларускі Дом друку». Менск, пр.

Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нісе адказнасць за змест рагільчых абвестак.

Кошт свабодны. Гаварыць на беларускай мове. Завітала сонца і нараджэння №581

ад 14 сакавіка 2007 г., выдачанае Міністэрствам інформацыі Рэспублікі Беларусь.

Юрдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 23.04.2008.

Замова № 2203.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.

Наступны нумар «НН»
выйдзе 8 траўня.
Хрыстос уваскрас!

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,
проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Дэталі —
старонка 17.